

I. РЕЄСТРАЦІЙНА ФОРМА

№	Назва поля	Вміст поля
1	Назва роботи	Магістерська кваліфікаційна робота
2	УДК	657.21-049.7
3	Автор (ПІБ)	Обрусний Владислав Андрійович
4	Дата (рік, місяць, день)	
5	Факультет	Економічний
6	Спеціальність	071 - Облік і оподаткування
7	Освітня програма	Облік і аудит
8	Кафедра (шифр, назва)	11.05 – обліку та оподаткування
9	Форма навчання	Денна
10	Тема магістерської кваліфікаційної роботи	Організація обліку основних засобів, аналіз та контроль ефективності їх використання
11	Керівник (ПІБ, науковий ступінь, вчене звання)	Колеснікова Олена Миколаївна, к.е.н., доцент
12	Ключові слова	Основні засоби, облік, ПДВ, контроль, розрахунки
13	Анотація (до 300 символів)	У випускній магістерській кваліфікаційній роботі розглянуто економічну сутність основних засобів, їх оцінку та класифікацію, нормативно правове забезпечення обліку основних засобів, наведено методiku обліку та контролю основних засобів на ПрАТ «МХП»
Магістерська кваліфікаційна робота, яка подана на плагіат в електронному вигляді повністю відповідає роздрукованому примірнику.		

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

11.05 - МКР. 1950 «С» 2023.10.26. 016. ПЗ

ОБРУСНИЙ ВЛАДИСЛАВ АНДРІЙОВИЧ

2024 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Економічний факультет

УДК 657.21-049.7

ПОГОДЖЕНО

Декан економічного факультету

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри обліку та
оподаткування

_____ Анатолій ДІБРОВА
(підпис)

_____ Володимир ЛИТВИНЕНКО
(підпис)

«__» _____ 2024 року

«__» _____ 2024 року

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на тему:

*«Організація обліку основних засобів, аналіз та контроль ефективності їх
використання»*

Спеціальність 071 – Облік і оподаткування
(код і назва)

Освітня програма «Облік і аудит»
(назва)

Орієнтація освітньої програми освітньо-професійна

Гарант освітньо-професійної
програми

к.е.н., доцент

Керівник

магістерської кваліфікаційної
роботи

к.е.н., доцент

(підпис)

Тамара ГУРЕНКО

(підпис)

Олена КОЛЕСНИКОВА

Виконав

(підпис)

Владислав ОБРУСНИЙ

Київ – 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Економічний факультет

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри обліку та оподаткування
к.е.н., доц. _____ Володимир ЛИТВИНЕНКО
“ ____ ” _____ 2023 р.

ЗАВДАННЯ
ДО ВИКОНАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
ЗДОБУВАЧА
Обрусного Владислава Андрійовича

Спеціальність 071 – Облік і оподаткування
(код і назва)

Освітня програма «Облік і аудит»
(назва)

Орієнтація освітньої програми освітньо-професійна

Тема магістерської кваліфікаційної роботи «Організація обліку основних засобів, аналіз та контроль ефективності їх використання» затверджена наказом ректора НУБіП України від 26 жовтня 2023 року № 1950 «С»

Термін подання завершеної роботи на кафедру 02.12.2024

Вихідні дані до магістерської кваліфікаційної роботи: законодавчо-нормативна база України, наукова та періодична література, матеріали науково-практичних конференцій, інформація інтернет видань і веб сайтів та дані обліку і звітності ПрАТ «МХП».

Перелік питань, що підлягають дослідженню:

1. Основні засоби як об'єкт облікового та контрольно-аналітичного забезпечення управління підприємством
2. Організація і методика обліку основних засобів
3. Аналіз та внутрішній контроль основних засобів

Перелік графічного матеріалу (за потреби): таблиці, рисунки.

Дата видачі завдання « 15 » листопада 2023 р.

**Керівник магістерської
кваліфікаційної роботи**

(Підпис)

Олена КОЛЕСНИКОВА
(прізвище та ініціали)

**Завдання прийняв до
виконання**

(Підпис)

Владислав ОБРУСНИЙ
(прізвище та ініціали)

Реферат
на здобуття освітнього ступеня «Магістр» за темою
« Організація обліку основних засобів, аналіз та контроль ефективності
їх використання »

У магістерській кваліфікаційній роботі розкривається науковий підхід щодо економічної сутності основних засобів, їх класифікації та оцінки; наведено структуру основних засобів та їх динаміку.

На практичних матеріалах Приватного Акціонерного Товариства "МХП" викладена організація і методика обліку та контролю основних засобів, визначено підготовку та порядок проведення амортизації, аналізу та відображення їх результатів в обліку; внесені пропозиції щодо прийняття управлінських рішень по ефективному використанню основних засобів; відображенню їх у системі фінансової звітності.

Значне місце в роботі відведено аналітичному обліку основних засобів, проведенню внутрішньогосподарського контролю наявності та руху основних засобів, а також обробці отриманої інформації за допомогою комп'ютерної техніки. В роботі знайшло відображення застосування міжнародних стандартів.

У висновках магістерської кваліфікаційної роботи узагальнено отримані результати дослідження, наведено рекомендації щодо удосконалення обліку і проведення внутрішньогосподарського контролю з надходження, вибуття та ефективного використання основних засобів та прийняття управлінських рішень їх використання.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: облік, контроль, основні засоби; класифікація основних засобів; оцінка основних засобів; акт прийняття-передачі; акт на списання; інвентаризація; аналіз, амортизація, методичні прийоми контролю; внутрішньогосподарський контроль.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ОСНОВНІ ЗАСОБИ ЯК ОБ’ЄКТ ОБЛІКОВОГО ТА КОНТРОЛЬНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ	7
1.1. Економічна сутність основних засобів	7
1.2. Оцінка та класифікація основних засобів для різних цілей управління ..	14
1.3. Оцінка нормативно-правового забезпечення обліку основних засобів	19
<i>Висновок до розділу 1</i>	23
РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІЯ і МЕТОДИКА ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ...	25
2.1. Організаційно-економічна характеристика об’єктів дослідження.....	25
2.2. Облік наявності та руху основних засобів.....	35
2.3. Облікове забезпечення амортизації основних засобів.....	40
2.4 Застосування міжнародних стандартів обліку та їх вплив на контрольню- аналітичне забезпечення управління основними засобами.....	44
<i>Висновки до розділу 2</i>	47
РОЗДІЛ 3 АНАЛІЗ ТА ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	49
3.1. Методичні прийоми аналізу та внутрішнього контролю основних засобів	49
3.2. Аналіз основних засобів та ефективності їх використання.....	54
3.3. Внутрішньогосподарський контроль наявності та ефективності використання основних засобів	59
3.4. Узагальнення матеріалів контролю для прийняття управлінських рішень щодо ефективності використання основних засобів	64
<i>Висновок до розділу 3</i>	66
ВИСНОВКИ.....	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	70
ДОДАТКИ	73
Додаток А.1	74
Додаток Б.1	75
Додаток Б.2.....	76
Додаток Б.3.....	77
Додаток Б.4.....	79
Додаток Б.5.....	80
Додаток Б.6.....	82
Додаток В.1	83

ВСТУП

Актуальність теми. Організація обліку основних засобів є критично важливою складовою управління активами будь-якого підприємства.

Сучасні підприємства стикаються з необхідністю постійного оновлення своїх основних засобів для підтримки конкурентоспроможності на ринку. Це потребує не лише значних фінансових вкладень, але й ретельного планування та контролю за ефективністю використання наявних ресурсів.

Тому вдосконалення методів обліку та контролю основних засобів є важливим чинником у підвищенні ефективності діяльності підприємства.

Основні засоби включають такі елементи, як будівлі, обладнання, транспортні засоби та інші матеріальні активи, що використовуються у виробничій діяльності. Їх правильний облік та ефективне використання мають безпосередній вплив на фінансові результати підприємства, його здатність до інновацій та підвищення конкурентоспроможності.

В умовах швидких технологічних змін та зростаючої конкуренції, підприємства повинні приділяти особливу увагу не лише придбанню, а й ефективному управлінню своїми основними засобами, щоб уникнути втрат і максимально використовувати наявні ресурси.

Оптимізація процесів обліку, аналізу та контролю використання основних засобів є необхідною умовою для забезпечення фінансової стійкості підприємства, його стратегії розвитку та адаптації до нових викликів.

Метою дослідження є комплексний аналіз організації обліку основних засобів на підприємствах та оцінка ефективності їх використання, з подальшою розробкою рекомендацій щодо покращення облікових процесів і методів контролю для забезпечення оптимального управління активами.

Для досягнення поставленої мети дослідження, необхідно вирішити такі **завдання:**

1. Проаналізувати теоретичні підходи до організації обліку основних засобів, зокрема методи оцінки, амортизації та обліку знецінення активів.

- Дослідження сучасної літератури, розгляд нормативно-правової бази та існуючих методик щодо обліку основних засобів.
- Визначення основних теоретичних концепцій, які лежать в основі обліку та управління основними засобами.

2. Оцінити сучасний стан обліку основних засобів на конкретному підприємстві, з виявленням проблем та недоліків у діючій системі.

- Аналіз реальної практики обліку основних засобів на підприємстві.
- Ідентифікація проблемних зон у поточній системі обліку та їх вплив на ефективність використання активів.

3. Розробити методичні рекомендації щодо удосконалення обліку основних засобів, з урахуванням специфіки діяльності підприємства.

- Підготовка пропозицій щодо покращення методик оцінки, амортизації та обліку основних засобів.
- Розробка системи управлінських заходів для оптимізації обліку та контролю за використанням основних засобів.

4. Проаналізувати ефективність використання основних засобів на підприємстві, застосовуючи різні методи економічного аналізу (коефіцієнтний аналіз, аналіз витрат на утримання та ремонт, аналіз амортизації тощо).

- Використання статистичних і аналітичних інструментів для оцінки ефективності використання основних засобів.
- Визначення основних факторів, що впливають на ефективність використання активів.

5. Розробити комплекс заходів для підвищення ефективності використання основних засобів, включаючи рекомендації щодо їх оптимального використання, планування замін та модернізації.

- Формулювання стратегії підвищення ефективності використання основних засобів.
- Розробка плану модернізації та оновлення основних засобів для забезпечення їх довгострокової ефективності.

6. Оцінити результати впровадження розроблених рекомендацій на практиці, з аналізом їх впливу на фінансовий стан підприємства та ефективність його діяльності.

Об'єктом дослідження є система управління основними засобами на прикладі підприємства Приватне Акціонерне Товариство "МХП".

Предметом дослідження є методи організації обліку основних засобів на ПрАТ "МХП", а також аналіз і оцінка ефективності їх використання. Це включає в себе дослідження існуючих підходів до обліку основних засобів на підприємстві, процедури амортизації, методи оцінки та обліку знецінення активів, а також системи контролю за їх використанням.

В процесі написання магістерської роботи були використані наступні **методи дослідження**:

- Метод аналізу документів: дослідження внутрішніх нормативних документів підприємства, фінансової звітності, первинної документації, що стосується обліку основних засобів (інвентаризаційні описи, акти введення в експлуатацію, облікові картки тощо).

- Системний аналіз: розгляд системи управління основними засобами як сукупності взаємопов'язаних елементів, що дозволяє виявити недоліки в існуючих методах обліку та контролю і розробити пропозиції щодо їх вдосконалення.

- Економіко-статистичні методи: застосування коефіцієнтного аналізу (коефіцієнт зносу, коефіцієнт оновлення, коефіцієнт вибуття тощо), аналізу витрат на утримання основних засобів та інших показників для оцінки ефективності використання активів.

- **Джерела інформації:**

- Нормативно-правові акти України: Податковий кодекс України, Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність", Положення (стандарти) бухгалтерського обліку НП(С)БО), зокрема НП(С)БО 7 «Основні засоби»

➤ Внутрішні документи ПрАТ "МХП": облікова політика підприємства, внутрішні інструкції та положення щодо обліку основних засобів, інвентаризаційні відомості, фінансова звітність, акти приймання-передачі, акти списання, облікові картки та інші документи, що містять інформацію про основні засоби.

➤ Фінансова звітність ПрАТ "МХП": дані балансу, звіту про фінансові результати, звіту про рух грошових коштів, звіту про власний капітал, а також примітки до фінансової звітності, що містять інформацію про стан та динаміку основних засобів.

➤ Літературні джерела та наукові статті: монографії, наукові статті та дослідження, присвячені теорії та практиці обліку основних засобів, а також методам їх аналізу та контролю.

➤ Інтернет-ресурси та спеціалізовані видання: актуальні публікації на спеціалізованих сайтах з бухгалтерського обліку та фінансового менеджменту, що стосуються практики обліку основних засобів в Україні та за кордоном.

Апробація результатів магістерської кваліфікаційної роботи. Основні результати дослідження опубліковано у тезах: «Застосування міжнародних стандартів обліку та їх вплив на контрольню-аналітичне забезпечення управління основними засобами// "Розвиток сучасної науки: актуальні питання теорії і практики: матеріали VI всеукраїнської студентської наукової конференції. м.Кропивницький, 20 вересня 2024» та на конференціях, організованих в т.ч. випусковою кафедрою обліку та оподаткування.

Структура роботи: Магістерська робота складається з вступу, трьох розділів, висновків і пропозицій, додатку, списку використаних джерел, що нараховують 36 найменувань, містить 20 Таблиць, 8 рисунків. Основний зміст магістерської кваліфікаційної роботи викладено.

РОЗДІЛ 1

ОСНОВНІ ЗАСОБИ ЯК ОБ'ЄКТ ОБЛІКОВОГО ТА КОНТРОЛЬНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

1.1. Економічна сутність основних засобів

Основні засоби є критично важливими для функціонування будь-якого підприємства, оскільки вони визначають його технічний потенціал, стабільність виробництва та рівень сучасності технологій.

Ці активи включають будівлі, обладнання, транспортні засоби та інші матеріальні елементи, які забезпечують основу для здійснення виробничих процесів. Наявність і ефективне використання основних засобів є ключовими для підтримки конкурентоспроможності підприємства на ринку.

Основні засоби не лише надають матеріальну основу для роботи підприємства, але й відображають його технічний рівень та здатність до інновацій.

Неефективне управління цими активами може призвести до збільшення витрат на обслуговування, зниження продуктивності та уповільнення розвитку підприємства.

Тому оптимізація обліку та контролю за використанням основних засобів є важливою умовою для підвищення загальної ефективності підприємства, забезпечення його стабільності та успішної адаптації до змінюваних умов ринку.

Поняття "основні засоби" є фундаментальним в економічній теорії та практиці управління підприємством. Це поняття досліджувалося багатьма науковцями, як зарубіжними, так і вітчизняними, що призвело до виникнення різних підходів до його визначення.

Кожен з науковців розглядає основні засоби через призму власного підходу до оцінки їхнього значення та ролі у виробничому процесі. У наукових

працях акцент робиться на різних аспектах основних засобів: від їх фізичної природи до економічної сутності, функцій і впливу на фінансові результати підприємства.

Ці різні трактування відображають глибину й багатогранність поняття "основні засоби", що варіюється від технічного інструменту до стратегічного ресурсу підприємства.

У таблиці 1.1 наведено основні трактування поняття "основні засоби" відомими вченими, які досліджували цю тему.

Таблиця 1.1

Трактування поняття «основні засоби» вченими

Автор	Визначення поняття
Джон Хікс [21]	Основні засоби - це матеріальні активи, які використовуються підприємством для виробництва товарів і послуг протягом тривалого часу, забезпечуючи основу для економічної діяльності.
Сміт Адам [5]	Основні засоби - це ключові ресурси, що дозволяють підприємству здійснювати свою виробничу діяльність, включаючи будівлі, машини та обладнання. Вони є основою для створення багатства та забезпечення конкурентних переваг.
Бюкенен Джеймс [4]	Основні засоби є важливими капітальними активами, які забезпечують безперервність і стабільність виробничих процесів, виконуючи роль незамінного елемента в економічному розвитку підприємства.
Бланк І.О. [6]	Основні засоби - це довгострокові активи підприємства, що використовуються для створення товарів або надання послуг. Їх амортизація впливає на фінансові результати та здатність до оновлення матеріально-технічної бази.
Коваленко П.М [15]	Основні засоби є фізичною інфраструктурою підприємства, яка забезпечує його функціонування та визначає виробничі можливості. Вони також є об'єктом стратегічного управління, спрямованого на підвищення ефективності використання ресурсів.

*Розроблено автором на основі власних спостережень

Таким чином, різноманітність підходів до визначення поняття "основні засоби" свідчить про його складність та багатогранність.

Це поняття охоплює як фізичні характеристики активів, так і їх економічну та стратегічну важливість для підприємства, що робить його одним із ключових елементів в управлінні підприємницькою діяльністю.

У сучасних наукових дослідженнях як вітчизняні, так і зарубіжні науковці висловлюють різні точки зору щодо визначення та розуміння поняття «основні засоби».

Це поняття є багатограним, і його інтерпретація варіюється залежно від акцентів, які роблять дослідники на тих чи інших його аспектах.

У таблиці 1.2 наведено найбільш поширені підходи до трактування цього поняття, що відображають основні погляди на його сутність та економічну роль.

Таблиця 1.2

Погляди науковців стосовно економічної сутності поняття «основні засоби»

Автори	Довгострокові активи	Капітальні вкладення	Фізичні активи	Технологічні ресурси	Нематеріальні активи
Гончарук А.В.	+				
Чумаченко М.Г.		+			
Савицька Г.В.			+		
Білик М.Д.	+				
Пушкар М.С.			+		
Ситник В.Г.		+			
Рейнольдс Л.Г.	+				
Мозер Х.			+		
Леонтьєв В.В.	+				
Грішнов В.П.		+			

*Розроблено автором на основі власних спостережень

Ця таблиця відображає погляди українських та зарубіжних науковців на сутність поняття "основні засоби", підкреслюючи різноманітні підходи до їх класифікації.

Як видно з представлених даних, науковці розглядають основні засоби через різні призми, акцентуючи увагу на їх ролі як довгострокових активів, капітальних вкладень, фізичних та технологічних ресурсів.

Такий різноманітний підхід свідчить про багатогранність цього поняття і його ключову роль в управлінні підприємством.

Основні засоби мають унікальні властивості, які відрізняють їх від інших активів.

По-перше, вони можуть використовуватися багаторазово впродовж тривалого часу, зберігаючи свою фізичну форму та функціональні характеристики.

По-друге, замість втрати своєї вартості одразу, основні засоби поступово переносять її на вироблену продукцію чи надані послуги через амортизаційні відрахування.

Цей процес дозволяє підприємству рівномірно розподіляти витрати на активи протягом усього їхнього терміну експлуатації, що сприяє більш ефективному управлінню фінансовими ресурсами.

В процесі експлуатації основних засобів їх фізичний стан може погіршуватися через знос, ушкодження або інші чинники.

Це може вимагати проведення ремонтних робіт для відновлення їх функціональності, адже будь-яке зниження або переривання роботи цих активів безпосередньо впливає на ефективність і безперебійність діяльності підприємства.

Якщо ремонт неможливий або економічно невиправданий, основний засіб підлягає списанню. Протягом усього терміну служби основних засобів також потрібно враховувати їх знос, який нараховується у вигляді амортизаційних відрахувань.

Рис. 1.1 Структура необоротних активів України за 2023 рік [5]

Основні засоби складають найбільшу частину необоротних активів, що свідчить про їхню важливість для забезпечення виробничих і операційних процесів підприємств. Серед них, найбільший внесок мають будівлі та споруди, а також машини і обладнання.

Нематеріальні активи займають меншу частку, але їх роль у сучасній економіці зростає завдяки значенню інтелектуальної власності та брендів.

Інвестиційна нерухомість також є суттєвим компонентом, особливо у великих підприємствах, що займаються комерційною діяльністю або управляють земельними ділянками.

Довгострокові фінансові інвестиції представляють вкладення у інші підприємства та боргові інструменти, що забезпечують фінансову стабільність і розвиток.

Будівельні **об'єкти в процесі** показують активність у будівництві та реконструкції, що є важливим для оновлення інфраструктури та розширення потужностей.

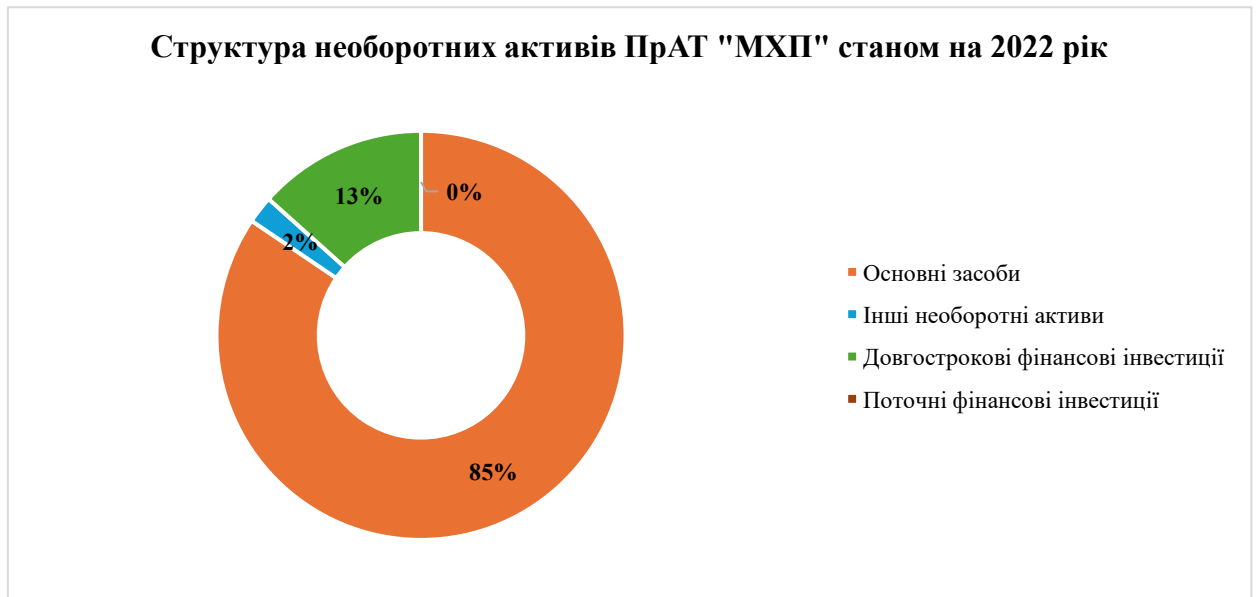

Рис. 1.2 Структура необоротних активів ПрАТ "МХП" станом на 2022 рік

На досліджуваному підприємстві ПрАТ "МХП" основні засоби займають найбільшу частку в структурі необоротних активів підприємства, що свідчить про значну інвестицію у фізичні активи, такі як будівлі, обладнання та інші матеріальні ресурси.

Ця висока частка основних засобів вказує на те, що підприємство активно використовує або розвиває матеріально-технічну базу для забезпечення своєї виробничої діяльності.

Інші необоротні активи, які включають нематеріальні активи та інвестиційну нерухомість, мають значно меншу частку, що може свідчити про зосередження ресурсів на фізичних активах та обмежене використання нематеріальних активів або інвестиційної нерухомості.

Довгострокові фінансові інвестиції займають помітну частину в структурі необоротних активів, що свідчить про наявність стратегічних інвестицій у інші компанії або довгострокові фінансові інструменти.

Це може бути свідченням фінансової стратегії підприємства щодо забезпечення додаткових доходів або участі в інших бізнес-проектах.

Поточні фінансові інвестиції мають мінімальну частку, що вказує на те, що підприємство, ймовірно, зосереджене на довгострокових інвестиціях, а не на короткострокових фінансових вкладеннях.

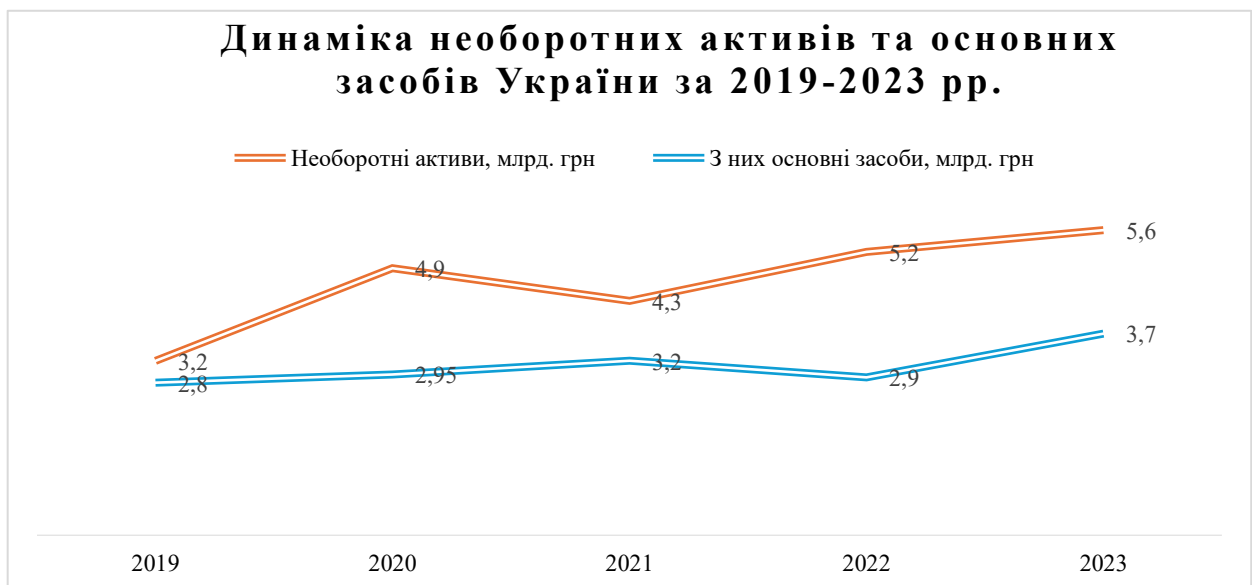

Рис. 1.3 Динаміка необоротних активів та основних засобів України за 2019-2023 рр.

Аналіз динаміки необоротних активів та основних засобів України в період з 2019 по 2023 рік показує чітке зростання обсягів як загальних необоротних активів, так і частки основних засобів.

Протягом цього періоду загальний обсяг необоротних активів збільшився з 3,2 млрд грн у 2019 році до 5,6 млрд грн у 2023 році. Основні засоби також зросли, з 2,8 млрд грн у 2019 році до 3,7 млрд грн у 2023 році.

Цей зростаючий тренд вказує на поступове розширення інвестицій в основні засоби, що може свідчити про стратегічні зусилля з модернізації та розвитку виробничих потужностей.

Таблиця 1.3

Динаміка основних засобів ПрАТ «МХП»

№	Роки	Залишок на початок, тис. грн	Залишок на кінець, тис.грн	Зміна, порівняно з попереднім роком, тис.грн	Зміна у % до попереднього
1	2021	11 515 918	11 835 149	319 231	2,8%
2	2022	12 820 007	14 543 994	1 723 987	13,4%
3	2023	13 687 023	15 368 698	1 681 675	12,2%

Аналіз залишків основних засобів за період з 2021 по 2023 роки демонструє стабільне зростання їхньої вартості.

У 2021 році залишок основних засобів зріс на 319231 тис. грн, що склало 2,8% від залишку на початок року.

У 2022 році спостерігається значний приріст, оскільки залишок на кінець року збільшився на 1723 987 тис. грн, що становить 13,4% від попереднього року. У 2023 році зміна залишку була меншою, але все ще значною: приріст склав 1681675 тис. грн або 12,2% порівняно з 2022 роком.

Це свідчить про стабільне та поступове зростання вартості основних засобів, що може бути результатом активних інвестицій у модернізацію та розширення виробничих потужностей підприємства.

Загалом, позитивні тенденції в зміні залишків основних засобів вказують на активний розвиток і стратегічні інвестиції підприємства в його матеріально-технічну базу.

1.2 Оцінка та класифікація основних засобів для різних цілей управління

Раціональне використання основних засобів є ключовим фактором для підвищення ефективності роботи підприємств.

Основні засоби формують матеріально-технічну базу підприємства, і їх оптимальне управління безпосередньо впливає на конкурентоспроможність та фінансові результати діяльності.

Аналіз стану основних засобів дозволяє приймати обґрунтовані рішення щодо впровадження нових технологій і техніки, що, у свою чергу, сприяє підвищенню продуктивності праці та якості продукції.

Зростає значення ефективного управління процесами формування, використання, відтворення та вибуття основних засобів.

Раціональне управління цими процесами допомагає не лише зменшити витрати і покращити фінансові показники, але й забезпечити інноваційний розвиток та підвищення виробничих потужностей.

В умовах динамічного ринку, де вимоги до якості продукції та послуг постійно зростають, ефективне використання основних засобів стає важливим чинником успішної діяльності підприємства.

Таким чином, постійний моніторинг та вдосконалення управління основними засобами є необхідною умовою для підтримання та підвищення конкурентоспроможності.

Під час класифікації основних засобів за приналежністю підприємству слід враховувати, що орендовані активи не відображаються в балансі підприємства.

Це необхідно для уникнення подвійного обліку — у орендодавця та орендаря. Таким чином, на балансі підприємства відображаються лише власні основні засоби.

Класифікація основних засобів

№	Ознака	Класифікація
1	За належністю	Власні та орендовані
2	За характером участі у виробництві	Виробничі та невиробничі
3	За галуззю діяльності	Промислові, будівельні, сільськогосподарські зв'язку та транспортні.
4	За станом використання	Діючі, законсервовані, недіючі
5	За виконанням діяльності	Активні (беруть участь в діяльності підприємства) та пасивні (які лише забезпечують справну роботу активних засобів).

Виробничі основні засоби — це ті активи, які безпосередньо або опосередковано беруть участь у виробничому процесі.

Безпосередня участь означає, що основні засоби прямо впливають на створення продукції або послуг.

Опосередкована ж участь має на увазі, що засоби не виробляють продукцію самі по собі, але підтримують і забезпечують виробничий процес, як-от інфраструктура або обладнання для технічного обслуговування.

Невиробничі основні засоби не залучаються до виробничого процесу, але відіграють важливу роль у забезпеченні функціонування підприємства та задоволенні потреб його працівників.

Це можуть бути будівлі адміністративного призначення, комунальні об'єкти, а також об'єкти, що використовуються для забезпечення соціальних, культурних або побутових потреб персоналу.

Крім того, основні засоби поділяються за субрахунками, які формуються на основі їхніх технічних характеристик та призначення.

На ПрАТ "МХП" цей підхід також використовується для деталізації обліку основних засобів.

Кожен субрахунок відповідає певному типу активів, що дозволяє підприємству чітко відображати інформацію про різні об'єкти основних засобів у фінансовій звітності (табл. 1.5). Це сприяє кращому управлінню активами та більш точному аналізу їх використання.

**Розподіл та достатність основних засобів ПрАТ "МХП"
за субрахунками на 2023 рік.**

Субрахунок	Назва	Сума, тис.грн	Чи є достатнім для потреб підприємства
100	інвестиційна нерухомість	0	+
101	земельні ділянки	2 706	+
102	капітальні витрати на земельні поліпшення	0	+
103	будинки та споруди	2 693 977	+
104	машини та обладнання	2 204 476	+
105	транспортні засоби	5 021 368	+
106	інструменти, прилади та інвентар	0	+
107	Тварини	0	+
108	багаторічні насадження	0	+
109	Інші	186 722	+

Аналіз розподілу основних засобів ПрАТ "МХП" за субрахунками на 2023 рік свідчить про достатність наявних ресурсів для задоволення потреб підприємства.

Значна частина активів зосереджена у транспортних засобах, будинках і спорудах, а також машинах та обладнанні, що є ключовими для виробничої діяльності компанії.

Незважаючи на нульові показники по деяких субрахунках, таких як інвестиційна нерухомість, капітальні витрати на земельні поліпшення та багаторічні насадження, їх відсутність не створює дефіциту, що свідчить про оптимальний розподіл активів відповідно до специфіки діяльності підприємства.

Для взяття основного засобу на облік необхідно визначити його точну вартість, яка оцінюється кількома способами: первісною, справедливою, ліквідаційною та залишковою.

ПрАТ "МХП" дотримується вимог НП(С)БО 7 і використовує первісну та справедливу вартість.

✓ Первісна вартість включає всі витрати, пов'язані з придбанням і доставкою активу, а також витрати на його установку, страхування та гарантії. Ця вартість є фактичною собівартістю об'єкта, яка може збільшуватись у разі проведення ремонтів або модернізацій.

Проте вона зменшується на суму ліквідаційної вартості, коли актив виводиться з експлуатації.

✓ Справедлива вартість — це сума, яку підприємство може отримати за об'єкт у разі його продажу.

✓ Ліквідаційна вартість — це сума, яку підприємство очікує отримати після ліквідації об'єкта.

✓ Залишкова (балансова) вартість визначається як різниця між первісною вартістю і накопиченою амортизацією і відображає реальну вартість активу на балансі підприємства.

Для забезпечення ефективної роботи основних засобів важливо враховувати встановлені строки їх корисного використання.

Після завершення цих строків підприємство має списати актив.

Однак, ситуації можуть варіюватися: об'єкт може залишатися працездатним після завершення амортизації або, навпаки, вийти з ладу до закінчення строків.

В таких випадках підприємство може переглянути строки експлуатації, збільшивши або зменшивши їх.

Рекомендовані строки використання основних засобів є орієнтиром, але кожне підприємство має право встановлювати власні строки, виходячи з реальних умов експлуатації.

Аналіз розподілу основних засобів ПрАТ "МХП" за термінами експлуатації показує, що найбільшу частку становлять будівлі, з терміном використання 20 років і загальною вартістю 2693977 тис. грн.

Значна сума також припадає на машини, обладнання та транспортні засоби з терміном експлуатації 5 років, які складають 2204476 тис. грн.

Розподіл основних засобів ПрАТ “МХП” за терміном експлуатації

Строки експлуатації, років	Сума, тис.грн	Що належить
20	2 693 977	Будівлі
12	186 722	Інші основні засоби
10	0	Передавальні пристрої
5	2 204 476	Машини та обладнання, транспорт
4	0	Інструменти, прилади та інвентар

Інші основні засоби з терміном використання 12 років складають 186722 тис. грн.

Натомість, деякі категорії, як-от передавальні пристрої та інструменти, не мають залишкової вартості або не використовуються на даний момент.

Щодо групи будівель, слід зазначити, що деякі об'єкти ПрАТ "МХП" перебувають у відмінному технічному стані, що дозволяє підприємству розглянути можливість продовження строків їх експлуатації.

Це рішення базується на регулярному моніторингу та оцінці стану будівель. Враховуючи ці фактори, важливо слідкувати за актуальними даними про наявність, стан та рух основних засобів.

Вся необхідна інформація щодо груп основних засобів, обліковується і аналізується через бухгалтерську документацію.

Для детального огляду цих даних, аналізу їх змін та стану упродовж 2021-2022 років, дивіться таблицю 1.7, яка надає розгорнутий звіт по відповідним групам основних засобів досліджуваного підприємства.

На початок 2021 року первісна вартість основних засобів становила 8604796 тис. грн. Протягом року були надходження на суму 491805 тис. грн та вибуття на суму (13307) тис. грн.

Таким чином, на початок 2022 року залишок первісної вартості зріс до 10986759 тис. грн.

**Стан та надходження основних засобів на ПрАТ «МХП»
за період 2021-2022 рр.**

Залишок, тис.грн	Будинки та споруди	Обладнання	Транспорт	Інше	Разом
<i>Первісна вартість:</i>					
Залишок на січень 2021 р.	2 581 498	2 657 232	3 184 397	181 669	8 604 796
Надходження	92 237	43 565	347 840	8 163	491 805
Вибуття	(1 923)	(9 915)	(1 327)	(142)	(13 307)
Залишок на січень 2022 р.	4 243 523	2 793 562	3 758 335	191 339	10 986 759
<i>Накопичена амортизація:</i>					
Залишок на січень 2021 р.			159 653		
Залишок на січень 2022 р.			214 656		
<i>Залишкова вартість :</i>					
Залишок на січень 2021 р.			107 384		
Залишок на січень 2022 р.			188 750		

Накопичена амортизація на початок 2021 року становила 159653 тис. грн, і до початку 2022 року вона зросла до 214656 тис. грн.

Залишкова вартість основних засобів на початок 2021 року була 107384 тис. грн і збільшилась до 188750 тис. грн на початок 2022 року.

1.3 Нормативно-правове забезпечення обліку основних засобів

Сьогодні актуальність нормативно-правового регулювання обліку основних засобів є надзвичайно високою, оскільки він є ключовим аспектом у забезпеченні фінансової прозорості та управлінської ефективності підприємства. [15]

Відповідно до сучасної практики, облік основних засобів регулюється через декілька рівнів нормативних документів, кожен з яких має свою специфіку та значення. Нижче детально розглянуті основні рівні регулювання обліку основних засобів. [13]

✓ I рівень – Законодавчі акти

На цьому рівні представлені основні законодавчі документи, які встановлюють загальні принципи і вимоги щодо обліку основних засобів:

Цивільний кодекс України: Регулює правовідносини, що виникають у сфері власності, включаючи придбання, використання та відчуження основних засобів. Цей кодекс визначає права та обов'язки власників і користувачів основних засобів, що є основою для їх обліку.

Господарський кодекс України: Охоплює питання управління господарською діяльністю, в тому числі правила обліку і використання основних засобів у процесі підприємницької діяльності. Закон встановлює вимоги до обліку і звітності, що стосуються основних засобів.

Податковий кодекс України: Регулює питання обліку основних засобів з точки зору оподаткування, включаючи нарахування амортизації, податкові відрахування і облік витрат, пов'язаних з придбанням і утриманням основних засобів.

Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”: Визначає загальні вимоги до бухгалтерського обліку та фінансової звітності, в тому числі облік основних засобів. Закон зобов'язує підприємства дотримуватися правил і стандартів обліку, що забезпечують достовірність та точність фінансової інформації.

✓ II рівень – Стандарти бухгалтерського обліку

На цьому рівні представлені документи, які детально регулюють правила ведення бухгалтерського обліку основних засобів:

Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку: В Україні основним стандартом, що регулює облік основних засобів, є Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби". Це нормативний документ визначає правила первісної оцінки, нарахування амортизації, переоцінки та списання основних засобів.

Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ): Включають міжнародні норми обліку, такі як МСФЗ 16 "Оренда", що регулює облік

орендованих основних засобів, і МСФЗ 13 "Оцінка справедливої вартості", що визначає методи оцінки активів. Ці стандарти сприяють єдиному підходу до обліку основних засобів на міжнародному рівні. [16]

✓ III рівень – Інструкції та методичні рекомендації

Цей рівень включає в себе додаткові документи, що допомагають у практичному застосуванні стандартів та законів:

Інструкції Міністерства фінансів України: Забезпечують детальні роз'яснення та рекомендації щодо застосування національних стандартів бухгалтерського обліку. Вони надають практичні вказівки щодо обліку та фінансової звітності основних засобів.

Методичні рекомендації: Документи, що надають методичні вказівки для бухгалтерів і фінансових аналітиків щодо обліку і звітності основних засобів. Вони допомагають у правильному застосуванні облікових стандартів і забезпечують відповідність до вимог законодавства.

✓ IV рівень – Внутрішні документи підприємства

На цьому рівні представлені документи, що регулюють внутрішню організацію обліку в межах конкретного підприємства:

Статут підприємства: Основний документ, який визначає загальні принципи діяльності підприємства, включаючи правила обліку основних засобів.

Наказ про облікову політику: Документ, що конкретизує методи і правила обліку основних засобів, які застосовуються на підприємстві.

Включає в себе політику щодо оцінки, амортизації, обліку витрат на ремонт та модернізацію основних засобів.

Інші установчі документи: Можуть включати внутрішні положення, інструкції і процедури, що стосуються обліку і управління основними засобами.

Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 (МСБО 16) визначає облік основних засобів, щоб користувачі фінансової звітності могли зрозуміти інвестиції у ці активи та зміни в них. [12]

Основні питання обліку включають визнання активів, визначення їх балансової вартості, амортизаційних відрахувань і можливих збитків від зменшення корисності.

Згідно з МСБО 16, основні засоби – це матеріальні активи, які використовуються у виробництві, для постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду або для адміністративних цілей, і очікується, що їх буде використовувати більше одного періоду. [5]

Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 (НП(С)БО) 7 в Україні визначає основні засоби як матеріальні активи, які утримуються для виробництва товарів, надання послуг, здавання в оренду або для адміністративних і соціально-культурних функцій, і їх строк корисного використання має перевищувати один рік або операційний цикл, якщо він довший.

Хоча визначення у МСБО 16 та НПСБО 7 в основному збігаються, існують деякі відмінності. Різниця в термінах та трактуваннях, зокрема у способах обліку і оцінки, може впливати на практичне застосування цих стандартів.

З рис. 1.4 видно, що в НПСБО 7 та МСБО 16 є як спільні, так і відмінні терміни. [11]

Спільні терміни включають ідентичні поняття за змістом і назвою, такі як амортизація, ліквідаційна вартість, основні засоби та строк корисного використання.

Існують також поняття з подібним змістом, але з різними назвами: наприклад, первісна вартість та собівартість, а також чиста вартість реалізації та справедлива вартість.

МСБО 16 не уточнює, які конкретно активи підпадають під категорію основних засобів, залишаючи це на розсуд бухгалтера, з урахуванням умов експлуатації і методів амортизації.

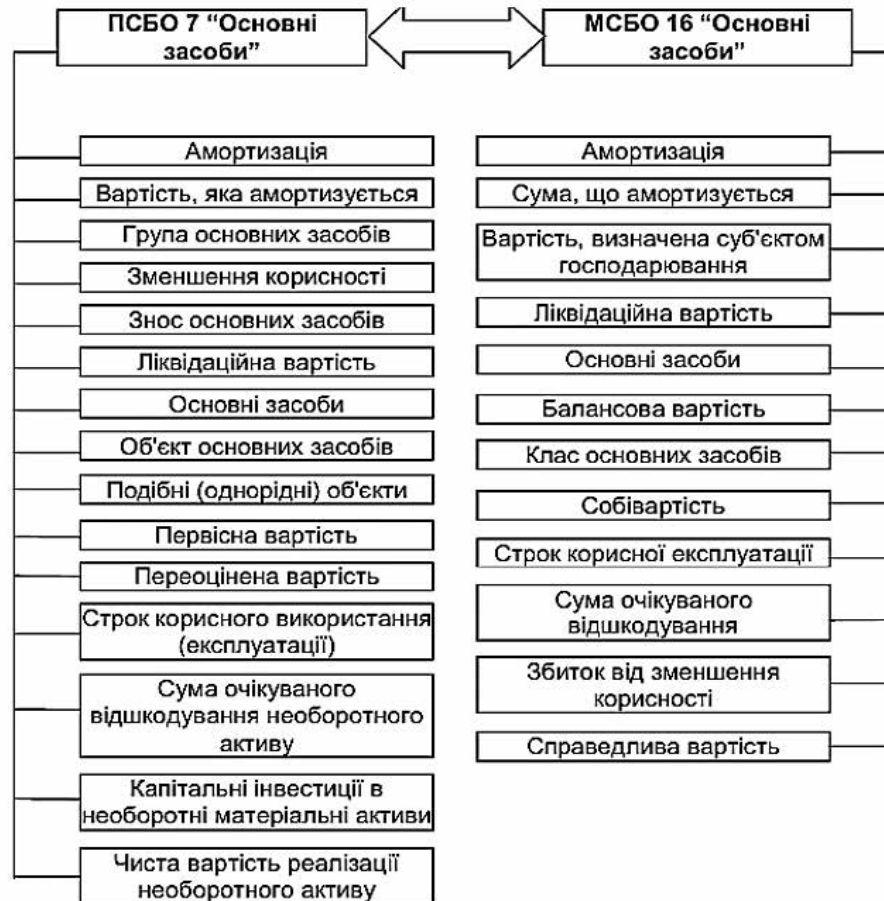

Рис 1.4. Аналіз термінів у національних і міжнародних стандартах бухгалтерського обліку [5]

Вартість основних засобів у МСБО 16 визначається як теперішня вартість очікуваних грошових потоків від використання активу або його ліквідації. Це поняття не відображено в П(С)БО 7.

Щодо класифікації, МСБО 16 включає такі категорії, як земля, будівлі, машини та обладнання, кораблі, літаки, автомобілі, меблі, приладдя і офісне обладнання, що може відрізнятися від класифікації, наведеної в національних стандартах. [3]

Висновок до розділу I

Даний розділ охоплює ключові аспекти обліку та управління основними засобами, висвітлюючи їх економічну сутність, методи оцінки, класифікацію, а також нормативно-правове забезпечення.

Основні засоби є важливим елементом матеріально-технічної бази підприємства, який відіграє вирішальну роль у забезпеченні виробничого процесу і впливають на загальну ефективність його діяльності.

Визначення їх економічної сутності дозволяє зрозуміти, що ці активи використовуються протягом тривалого часу, і є важливими для досягнення довгострокових цілей підприємства.

Оцінка основних засобів передбачає різні підходи, такі як первісна, справедлива, ліквідаційна та залишкова вартість, які визначають їх облікову і реальну цінність на різних етапах експлуатації.

Класифікація основних засобів забезпечує систематизацію за різними критеріями, такими як строк експлуатації і функціональне призначення, що допомагає в ефективному управлінні і контролі їх використання.

Нормативно-правове забезпечення обліку основних засобів охоплює кілька рівнів регулювання, від загальних законів і кодексів до конкретних бухгалтерських стандартів та внутрішніх документів підприємства. Міжнародні та національні стандарти бухгалтерського обліку, такі як МСБО 16 і НП(С)БО 7, формують основні принципи і вимоги для обліку основних засобів, проте між ними існують деякі відмінності у визначеннях та класифікаціях, що потребують уважного підходу до їх застосування.

Таким чином, для ефективного управління основними засобами необхідно враховувати їх економічну сутність, правильно їх оцінювати, класифікувати відповідно до призначення і строку служби, а також дотримуватися вимог нормативно-правового регулювання.

Це забезпечить точний облік, контроль і аналіз основних засобів, що, в свою чергу, сприятиме підвищенню ефективності та конкурентоспроможності підприємства.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

2.1 Організаційно-економічна характеристика об'єктів дослідження

Приватне акціонерне товариство "МХП" (ПрАТ "МХП") – це провідна агропромислова компанія в Україні, що вирізняється своєю багатoproфільною діяльністю та інноваційним підходом до ведення бізнесу.

Заснована 27 березня 2006 року, компанія має широкі можливості та потужності, які дозволяють їй контролювати всі етапи виробництва та постачання продукції.

Основні напрями діяльності компанії включають вирощування зернових культур, розведення свійської птиці та тварин, виробництво та продаж м'ясної продукції, зокрема м'яса птиці, що є ключовим продуктом компанії.

Завдяки своїй вертикально інтегрованій структурі, МХП забезпечує повний цикл виробництва – від вирощування кормів до реалізації готової продукції на ринку.

Це не лише гарантує стабільну якість продуктів, але й дозволяє оптимізувати витрати та підвищити ефективність бізнесу.

Компанія також активно розвиває інші напрямки, включаючи будівництво, виробництво будівельних матеріалів, оренду сільськогосподарського та будівельного обладнання, транспортні послуги та інші комерційні послуги.

Така диверсифікація діяльності забезпечує МХП стабільність і знижує залежність від окремих ринкових факторів.

Географія діяльності МХП не обмежується лише Україною.

Компанія активно експортує свою продукцію до багатьох країн, що робить її значущим гравцем на міжнародному ринку.

Завдяки сучасним виробничим потужностям і високим стандартам якості, продукція МХП користується попитом як в Україні, так і за її межами.

Компанія також приділяє велику увагу соціальній відповідальності та екологічності виробництва.

Вона активно впроваджує інновації, спрямовані на зниження екологічного впливу своєї діяльності та підвищення ефективності використання ресурсів.

Це включає розвиток відновлюваних джерел енергії, зокрема біогазових комплексів, які дозволяють переробляти відходи виробництва в енергію.

МХП має розвинену інфраструктуру, яка включає в себе власні елеватори, логістичні центри та транспортні підрозділи, що забезпечує оперативну доставку продукції на ринок.

Компанія також інвестує в модернізацію своїх виробничих потужностей, що дозволяє їй залишатися на передовій технологічного прогресу в аграрній сфері.

Фінансові показники МХП стабільно зростають, що свідчить про ефективність управління та правильність обраної стратегії розвитку.

Компанія активно залучає інвестиції, як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках, що дозволяє їй фінансувати свої проекти та розширювати діяльність.

У цілому, ПРАТ "МХП" є потужним та підприємством, яке динамічно розвивається, і яке відіграє важливу роль у національній економіці України та має значний вплив на агропромисловий сектор країни.

Завдяки своїй стратегії, орієнтованій на інновації та сталий розвиток, компанія продовжує зміцнювати свої позиції як на внутрішньому, так і на міжнародному ринку.

У Приватному акціонерному товаристві "МХП" (ПрАТ "МХП") застосовується фінансовий облік за міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ).

Це обумовлено масштабами діяльності компанії, її орієнтацією на міжнародні ринки та необхідністю відповідати високим вимогам прозорості й

достовірності фінансової звітності, що є стандартною практикою для великих корпорацій, які працюють на міжнародних ринках.

Щодо організаційної структури, МХП має ієрархічну та багаторівневу структуру управління, яка є типовою для великих агропромислових холдингів.

Ключові елементи цієї структури включають:

Рада директорів: Вищий орган управління, що визначає стратегічні напрями розвитку компанії, приймає ключові рішення щодо інвестицій, фінансів та управління ризиками.

Правління: Виконавчий орган, який відповідає за оперативне управління компанією.

Правління реалізує стратегію, затверджену Радою директорів, і координує діяльність різних підрозділів компанії.

Дивізіони або бізнес-напрямки: У МХП можуть бути створені окремі дивізіони, що відповідають за різні напрямки діяльності, такі як виробництво м'яса, вирощування зернових, логістика, будівництво тощо.

Кожен дивізіон має свого керівника і функціонує як напівсамостійна одиниця.

Виробничі підрозділи: Ферми, заводи, елеватори, логістичні центри тощо, які безпосередньо здійснюють виробництво та обслуговування.

Функціональні департаменти: Маркетинг, фінанси, HR, IT, юридичний відділ, департамент з екології та інновацій. Ці департаменти забезпечують підтримку основних виробничих процесів і відповідають за відповідні аспекти діяльності компанії.

Регіональні офіси: Через масштабну географію діяльності, МХП може мати регіональні офіси або представництва, які відповідають за діяльність компанії в конкретних регіонах або країнах.

Такий підхід дозволяє ефективно координувати діяльність різних підрозділів, забезпечує гнучкість і оперативність управлінських рішень, а також дозволяє компанії залишатися конкурентоспроможною на різних ринках.

Основна частина майна ПрАТ «МХП» складається з основних засобів, чия структура детально показана на рисунку 2.1.

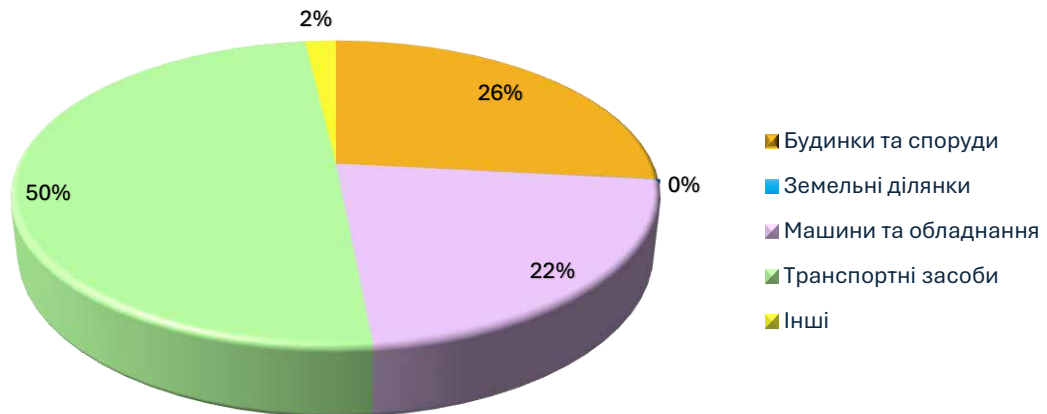

Рис. 2.1 Структура основних засобів ПрАТ «МХП» за 2023 рік

Основну частину в структурі майна складають транспортні засоби, на які припадає найбільша частка вартості. Натомість, будинки та споруди займають відносно невелику частину.

Це свідчить про те, що на підприємстві недостатньо власних будівель, і, ймовірно, використовуються орендовані об'єкти для функціонування підприємства.

Аналіз фінансового стану підприємства показує, що активний рух основних засобів впливає на їх структуру, де помітне зменшення частки обладнання на 13% у порівнянні з попереднім роком, що може вказувати на зміни в стратегії використання ресурсів.

Оцінка фінансового стану є ключовою для визначення конкурентоспроможності, надійності та потенціалу підприємства, а також для прийняття обґрунтованих рішень щодо подальшого розвитку і залучення інвесторів.

Фінансовий стан підприємства є однією з найважливіших характеристик його діяльності, оскільки саме від нього залежить здатність компанії до стабільного функціонування та розвитку. Він визначається балансом між

отриманими доходами та понесеними витратами, що впливає на конкурентоспроможність, стійкість та потенціал підприємства.

Чітке розуміння фінансової ситуації дозволяє керівництву підприємства ухвалювати зважені рішення щодо управління ресурсами та визначення стратегічних напрямків розвитку. Крім того, така прозорість фінансових показників є важливим чинником для залучення інвесторів чи партнерів, оскільки вона свідчить про надійність компанії та її перспективи на ринку.

Задля визначення стратегії ПрАТ «МХП» та оцінки результатів діяльності було проведено аналіз деяких показників (табл.2.1):

Таблиця 2.1

Фінансові результати ПрАТ «МХП» на 2022 рік

Стаття	За аналогічний період попереднього року, тис.грн	За звітний період, тис.грн	Відхилення	
			+ /-	%
1	2	3	4	5
Чистий дохід від реалізації продукції	46 726 159	45 996 975	729 184	-1,56
<i>Разом доходи</i>	46 726 159	45 996 975	729 184	-1,56
Собівартість продукції	(37 467 459)	(38 956 241)	1 488 782	+3,97
Інші операційні витрати	(1 386 779)	(248 316)	1 138 463	-82,09
Інші витрати	-	-	-	-
<i>Разом витрати</i>	(1 386 779)	(248 316)	1 138 463	-82,09
Фінансовий результат до оподаткування	(7 285)	(1 626 153)	1 618 868	<100
Податок на прибуток	-	-	-	-
Чистий прибуток	(7 285)	(1 626 153)	1 618 868	<100

За результатами фінансового аналізу ПрАТ «МХП» за 2022 рік, спостерігається загальне погіршення показників. Чистий дохід від реалізації продукції знизився на 1,56%, що свідчить про незначне зменшення обсягу продажів.

Водночас собівартість продукції зросла на 3,97%, що вказує на збільшення витрат на виробництво та може свідчити про інфляційний тиск або

підвищення вартості ресурсів. Однак значне зниження інших операційних витрат на 82,09% є позитивним фактором, що свідчить про оптимізацію цих витрат.

Фінансовий результат до оподаткування показав різке погіршення, що призвело до збитків у розмірі понад 1,6 млрд грн. Така зміна фінансового результату може бути зумовлена низкою факторів, зокрема зміною ринкових умов, збільшенням витрат або недоотриманням доходів від ключових операцій.

Це також свідчить про необхідність перегляду стратегії управління витратами та ефективності основної діяльності.

Прогноз на майбутнє залежатиме від здатності компанії адаптуватися до поточних економічних умов та оптимізувати свої витрати. Для покращення результатів у наступних періодах необхідно зосередитися на підвищенні ефективності виробництва та пошуку нових ринків збуту, а також залученні додаткових інвестицій для підтримки стійкості бізнесу.

Таблиця 2.2

Фінансові результати ПрАТ «МХП» на 2023 рік

Стаття	За аналогічний період попереднього року, тис.грн	За звітний період ,тис.грн	Відхилення	
			+ /-	%
1	2	3	4	5
Чистий дохід від реалізації продукції	46 726 159	52 177 165	5 451 006	+11,67
<i>Разом доходи</i>	46 726 159	52 177 165	5 451 006	+11,67
Собівартість продукції	37 467 459	41 632 957	4 165 498	+11,12
Інші операційні витрати	305 807	1 386 779	1 080 972	+353,48
Інші витрати	841 444	3 565 087	2 723 643	+323,69
<i>Разом витрати</i>	1 147 251	4 951 866	3 804 615	<100
Фінансовий результат до оподаткування	(1 626 153)	157 159	1 783 312	109,66
Податок на прибуток	0	49	49	0
Чистий прибуток	(124 171)	(7 285)	116 886	94,13

Фінансові результати ПрАТ «МХП» за звітний період показують позитивні зміни в основних показниках. Чистий дохід від реалізації продукції зріс на 11,67%, що вказує на успішні продажі та стабільний попит на продукцію.

Водночас, собівартість продукції зросла на 11,12%, що свідчить про збільшення витрат на виробництво. Значне зростання інших операційних витрат (+353,48%) та інших витрат (+323,69%) є тривожними сигналами, які можуть впливати на подальшу фінансову стійкість компанії.

Фінансовий результат до оподаткування значно покращився, продемонструвавши позитивне сальдо в розмірі 157 159 тис. грн, що є істотним зрушенням порівняно зі збитками попереднього періоду. Чистий прибуток також зріс на 94,13%, що свідчить про успішні зусилля щодо зменшення збитків. Податок на прибуток майже не змінився, що свідчить про стабільність в цьому аспекті.

Порівнюючи 2023 рік з 2022 роком, можна зробити висновок, що, попри деякі негативні моменти, зокрема зростання операційних і додаткових витрат, загальний фінансовий стан ПрАТ «МХП» покращився.

У прогнозі на 2024 рік компанія має можливість подальшого зростання за умов контролю витрат і оптимізації операційних процесів. Проте необхідно уважно стежити за динамікою витрат та вдосконалювати ефективність управління, щоб уникнути зниження прибутковості в умовах зростаючих витрат на виробництво.

Фінансові показники підприємства ПрАТ «МХП» за 2023 рік демонструють значні зміни в активах та капіталі. Капітал компанії незначно зменшився на 138214 тис. грн, що становить 2,27% порівняно з 2022 роком. Це свідчить про те, що фінансова стійкість підприємства дещо погіршилася, але не критично.

Оборотні активи значно зросли на 65,68%, що є позитивною тенденцією і свідчить про зростання ліквідності та можливість оперативного розпорядження ресурсами.

Динаміка активів ПрАТ «МХП» за 2022-2023 рр.

Показник	2022, тис.грн	2023, тис.грн	Різниця, тис.грн	2023 у % до 2022
1	2	3	4	5
Капітал	(6 093 052)	(6 231 266)	138 214	-2,27
Оборотні активи	16 919 799	28 061 009	11 141 210	+65,68
Необоротні активи	17 191 074	20 942 808	3 751 734	+21,82

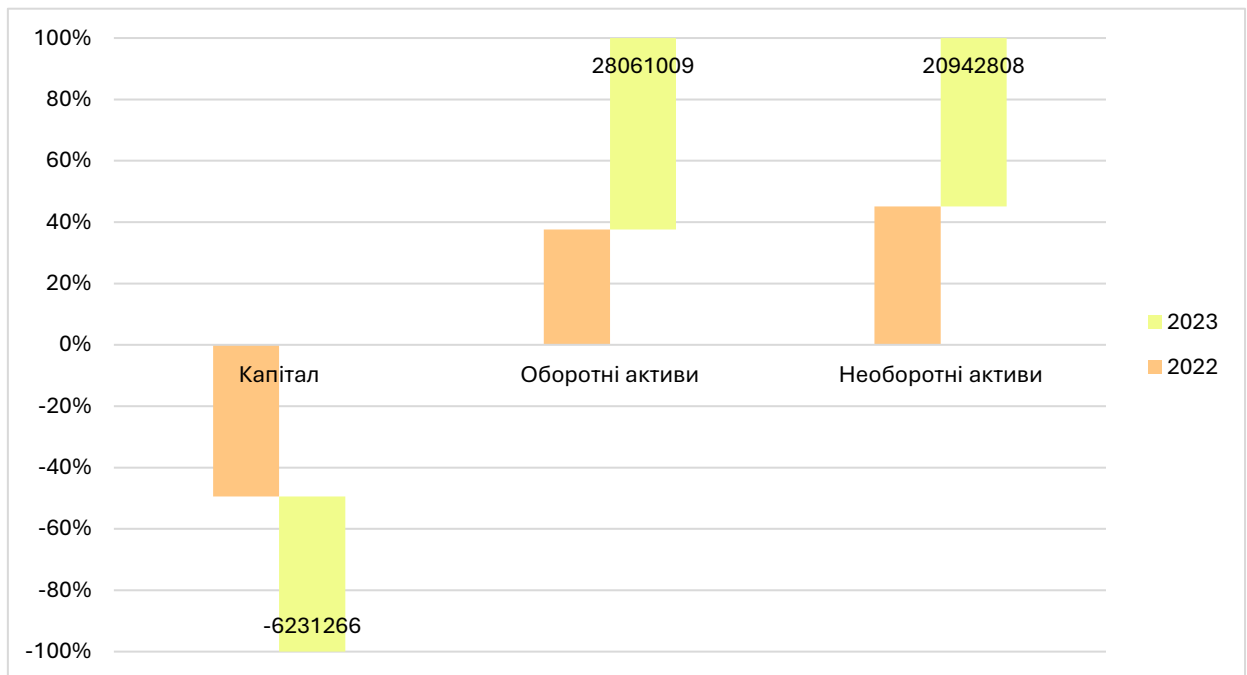

Рис. 2.2. Динаміка зміни активів ПрАТ «МХП»

Збільшення оборотних активів може бути результатом нарощування товарних запасів, дебіторської заборгованості або інших короткострокових активів, що може свідчити про підготовку підприємства до збільшення обсягів виробництва чи продажів.

Необоротні активи зросли на 21,82%, що говорить про інвестиції у довгострокові активи, такі як будівлі, обладнання або технології.

Це вказує на прагнення підприємства до розширення та модернізації виробничих потужностей, що може позитивно вплинути на його майбутні операції.

Загалом, попри невелике зниження капіталу, зростання оборотних і необоротних активів свідчить про позитивні тенденції в діяльності підприємства.

Прогноз для підприємства виглядає сприятливим, з огляду на його інвестиції в розвиток і зростання ліквідності.

Для всебічного аналізу фінансово-майнового стану підприємства ПрАТ «МХП» було проведено оцінку, результати якої наведено в додатку 4.

Детальний аналіз цих показників представлений у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Аналіз показників фінансового стану ПрАТ «МХП» за 2022-2023 рр.

Показник	Аналіз
1	2
Коефіцієнт покриття	Значення 14,2 (2022) та 18,7 (2023) перевищує одиницю, що свідчить про наявність достатніх активів для покриття зобов'язань. Це позитивно впливає на фінансову стійкість підприємства, оскільки вказує на його здатність справлятися з короткостроковими зобов'язаннями.
Коефіцієнт швидкої ліквідності	Значення 1,3 (2022) та 4,7 (2023) свідчать про відмінний рівень ліквідності, оскільки показник перевищує одиницю. Високе значення може свідчити про надмірні запаси або надлишок ліквідних активів, що може бути використано для інвестицій або оптимізації запасів.
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Значення 0,6 (2022) та 1,8 (2023) перевищує рекомендовані межі (0,25 – 0,5), що показує високу здатність підприємства швидко погашати свої зобов'язання за рахунок найбільш ліквідних активів. Це забезпечує високий рівень фінансової безпеки.
Чистий оборотний капітал	Негативне значення (19147205 грн у 2022 та 25739602 грн у 2023) свідчить про відсутність достатнього оборотного капіталу для покриття короткострокових зобов'язань. Це може свідчити про фінансові труднощі та необхідність вжиття заходів для поліпшення оборотного капіталу.
Коефіцієнт платоспроможності	Значення 0,7 (2022) та 0,9 (2023) перевищує рекомендовану межу 0,5, що свідчить про високу фінансову автономію підприємства. Це позитивно впливає на довіру кредиторів та інвесторів.
Коефіцієнт фінансування	Значення 0,02 (2022) та 0,05 (2023) нижче рекомендованих меж 0,5 – 1, що вказує на недостатнє фінансування власними джерелами.

1	2
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Значення 0,5 (2022) та 0,3 (2023) більше нуля, що показує можливість маневрування власним капіталом. Зменшення показника у 2023 році може вказувати на обмеження у використанні власних ресурсів для оперативних потреб.
Коефіцієнт забезпеченості	Значення 8,7 (2022) та 5,3 (2023) вказує на значну забезпеченість оборотними засобами. Це свідчить про хорошу фінансову стійкість і можливість ефективно використовувати власні ресурси.
Коефіцієнт оборотності активів	Значення 0,7 (2022) знижується до 0,1 (2023), що вказує на зниження ефективності використання активів. Це може свідчити про зменшення продуктивності та потребу в оптимізації використання активів.
Коефіцієнт рентабельності активів	Значення 0,02 (2022) зростає до 0,04 (2023), що свідчить про покращення прибутковості активів. Це позитивно впливає на фінансові результати підприємства та його інвестиційну привабливість.
Коефіцієнт рентабельності продукції	Значення 0,6 (2022) зростає до 2,1 (2023), що свідчить про значне покращення рентабельності продукції. Це показує ефективність у виробництві та збуті продукції.
Коефіцієнт рентабельності діяльності	Значення 0,07 (2022) зростає до 0,09 (2023), що показує збільшення рентабельності діяльності підприємства. Це свідчить про покращення загальної фінансової ефективності.

Аналіз фінансових показників підприємства ПрАТ “МХП” вказує на загалом позитивний фінансовий стан, але також виявляє деякі області, які потребують уваги та коригування.

Згідно з розрахунками, коефіцієнти покриття, швидкої ліквідності та абсолютної ліквідності показують, що підприємство має достатній рівень ліквідності і здатне справлятися з короткостроковими зобов'язаннями. Високі значення цих коефіцієнтів вказують на здатність підприємства ефективно управляти своїми активами і забезпечувати фінансову безпеку.

Однак, негативне значення чистого оборотного капіталу свідчить про відсутність достатнього оборотного капіталу для покриття короткострокових зобов'язань, що може бути ознакою фінансових труднощів. Це вимагає уваги і можливої корекції фінансової стратегії для покращення управління оборотним капіталом.

Щодо платоспроможності, підприємство демонструє високу фінансову автономію, що позитивно впливає на його стійкість. Однак низький коефіцієнт

фінансування вказує на значну залежність від зовнішніх джерел фінансування, що може бути ризиковим у разі змін на ринку або в умовах кредитування.

Коефіцієнти забезпеченості власними оборотними засобами і маневреності власного капіталу свідчать про ефективне управління ресурсами підприємства, хоча зниження коефіцієнта маневреності у 2023 році може вказувати на зменшення ресурсів для оперативних потреб.

Що стосується рентабельності, то зростання коефіцієнтів рентабельності активів, продукції та діяльності показує покращення фінансових результатів підприємства. Зокрема, значне підвищення рентабельності продукції свідчить про зростання ефективності у виробництві та збуті продукції.

Виходячи з цих даних, підприємству рекомендується звернути увагу на управління оборотним капіталом і зменшення залежності від зовнішніх джерел фінансування. Водночас, є можливості для подальшого розвитку і інвестування, завдяки високій ліквідності і покращеній рентабельності.

2.2. Облік наявності та руху основних засобів

Якісна організація бухгалтерського обліку є ключовим елементом для ефективної діяльності підприємства, адже від неї залежить точність фінансових звітів, планування та прийняття управлінських рішень.

На досліджуваному підприємстві облік основних засобів було побудовано таким чином, щоб забезпечити виконання низки важливих завдань.

Перш за все, система обліку основних засобів була спрямована на забезпечення повної і своєчасної інформації про стан, рух та зміни в складі основних засобів.

Це дозволяє керівництву підприємства отримувати точні дані для оцінки стану матеріально-технічної бази і визначення потреб у модернізації або придбанні нових активів.

Друге важливе завдання — це дотримання законодавчих вимог щодо бухгалтерського обліку. Облік організований відповідно до чинних стандартів та нормативних актів, що гарантує правильність відображення операцій з основними засобами у фінансовій звітності і мінімізує ризики податкових та юридичних порушень.

Також облік основних засобів виконує аналітичну функцію, що дозволяє проводити порівняльний аналіз використання різних видів активів. Це допомагає виявляти неефективно використовувані ресурси і оптимізувати їхнє управління, підвищуючи рентабельність і продуктивність підприємства.

Додатково, організація обліку включає контроль за зносом і амортизацією основних засобів. Це дозволяє підприємству коректно оцінювати вартість своїх активів та визначати доцільність їх подальшого використання або заміни.

Завдяки такій організації обліку підприємство має можливість оперативно реагувати на зміни у своїх активах і приймати стратегічні рішення щодо інвестування в нові засоби, їх модернізацію або вибуття, що сприяє підвищенню ефективності діяльності та конкурентоспроможності.

Бухгалтерський облік у ПрАТ «МХП» ведеться бухгалтерським відділом, який підпорядковується безпосередньо керівнику. Функціональні обов'язки бухгалтерії детально прописані в Положенні про бухгалтерську службу, яке визначає порядок її організації, обов'язки працівників і правила виконання ними облікових завдань.

З метою належного ведення обліку ПрАТ «МХП» створило власну бухгалтерську службу, на чолі якої стоїть головний бухгалтер. Оскільки підприємство є малим, у складі бухгалтерії працює дві особи. Цього достатньо для забезпечення потреб компанії. Підпорядкованість у бухгалтерському відділі чітко структурована: бухгалтер підзвітний головному бухгалтеру, який своєю чергою підпорядковується керівнику підприємства.

Відповідно до облікової політики ПрАТ «МХП», головний бухгалтер відповідає за затвердження керівником Плану рахунків, відображення

господарських операцій на основі цього плану, зберігання та належне оформлення документації, а також за її здачу в архів і складання фінансової звітності

Система документування ПрАТ «МХП» включає первинні документи, зведені звіти та різні облікові реєстри. Кожна господарська операція відображається на основі відповідного первинного документа, що є підставою для бухгалтерського обліку.

Інформація з первинних документів групується на рахунках обліку у реєстрах як синтетичного, так і аналітичного обліку за принципом подвійного запису.

Це дозволяє забезпечити точність ведення бухгалтерського обліку, оскільки кожна операція відображається на двох взаємопов'язаних рахунках. Операції в іноземній валюті ведуться окремо для кожної валюти, що полегшує контроль за валютними операціями та обліком відповідних зобов'язань.

Крім того, важливо, щоб дані аналітичного обліку завжди відповідали синтетичним рахункам наприкінці кожного місяця. Це забезпечує узгодженість між деталізованими та загальними даними, що допомагає підтримувати точність фінансових показників і забезпечує коректне складання фінансової звітності підприємства.

Законодавство України встановлює типові форми, які використовуються ПрАТ «МХП» для ведення обліку основних засобів (табл. 2.5).

На ПрАТ «МХП» для обліку основних засобів використовуються типові форми, визначені законодавством. Форма ОЗ-1 застосовується при зарахуванні об'єкта до основних засобів, введенні його в експлуатацію, переміщенні всередині підприємства або вибутті через передачу іншому підприємству.

Форма ОЗ-2 використовується під час повернення засобів з ремонту чи модернізації. На її основі заповнюються форми ОЗ-6, ОЗ-14, ОЗ-15, ОЗ-16.

Для ліквідації основних засобів використовуються форми ОЗ-3 та ОЗ-4, записи яких відображаються у формі ОЗ-9, а інформація дублюється у формі ОЗ-6 і ОЗ-7.

Первинні документи з обліку основних засобів

<i>Назва документа</i>	<i>Шифр</i>	<i>Назва документа</i>	<i>Шифр</i>
Акт приймання-передачі основних засобів	ОЗ-1	Опис інвентарних карток	ОЗ-7
Акт приймання-здачі відремонтованих об'єктів	ОЗ-2	Картка обліку руху основних засобів	ОЗ-8
Акт на списання	ОЗ-3	Інвентарний список основних засобів	ОЗ-9
Акт на списання автотранспорту	ОЗ-4	Розрахунок амортизації основних засобів (для промислових підприємств)	ОЗ-14
Інвентарна картка обліку	ОЗ-6	Розрахунок амортизації по автотранспорту	ОЗ-16

Форма ОЗ-6 призначена для аналітичного обліку руху та наявності основних засобів. Орендовані засоби не відображаються у цій формі, натомість використовується копія інвентарної картки орендодавця, а облік ведеться на позабалансових рахунках.

Інвентарні картки реєструються у формі ОЗ-7. На основі форм ОЗ-6, ОЗ-14 і ОЗ-16 формується ОЗ-8, яка фіксує всі операції з основними засобами. Форма ОЗ-9 застосовується для обліку кожного окремого об'єкта за місцем його використання.

Форми ОЗ-14 та ОЗ-16 використовуються для нарахування амортизації на основі даних з форм ОЗ-6 та ОЗ-2.

Відповідальність за дані, зазначені в документації, несуть відповідальні особи, чий підписи стоять в кінці документів.

Відповідно до політики ПрАТ «МХП», у документах не допускаються підчистки, помилки чи виправлення. Вся інформація повинна бути чіткою, щоб уникнути подвійного трактування.

Почерк і написання чисел мають бути розбірливими.

У разі необхідності, неелектронні документи просто роздруковуються.

Основні аспекти обліку основних засобів на підприємстві викладені в Наказі про облікову політику (табл. 2.6).

Елементи облікової політики ПрАТ «МХП»

Елемент	Зміст	Пункт наказу
Визнання	Дослідження об'єкта на відповідність п. 4 та п.6 НП(С)БО 7,а саме грошовий критерій, матеріальність, строки експлуатації, тощо.	П.6.1
Визначення	Визначення одиниці проводиться згідно найменування	П.6.2.2
Амортизація	Основний засіб є одиницею нарахування зносу. Підприємством обраний прямолінійний метод	П.6.4
Зменшення корисності	Встановлення граничних строків використання окремих об'єктів по групах. Визначення послідовності розрахунків, причин зменшення корисності та відображення даної ситуації в обліку.	П.6.7
Витрати, що підтримують робочий стан об'єкта	Такий вид витрат ведеться за кожним окремим об'єктом.	П.6.9.3

При експлуатації модернізованого основного засобу підприємство може очікувати значне збільшення фінансової вигоди. У такому випадку цілком обґрунтованим є проведення переоцінки первісної вартості цього активу, оскільки його економічна користь зростає.

Такі дії сприяють не тільки продовженню терміну експлуатації засобів, але й підвищенню їхньої вартості, що позитивно впливає на загальну фінансову ефективність підприємства.

Облік основних засобів у ПрАТ «МХП» здійснюється бухгалтерською службою за допомогою комп'ютерних програм, що забезпечують ефективне управління обліком.

Незважаючи на те, що в бухгалтерії працюють лише дві особи, цього достатньо для задоволення потреб підприємства. Формування первинних документів є ключовим етапом облікового процесу.

Документи складаються відповідно до чинного законодавства та вчасно під час проведення господарських операцій, таких як придбання, переміщення або вибуття основних засобів.

Якщо документи неможливо оформити негайно, їх створюють одразу після завершення операції.

2.3 Облікове забезпечення амортизації основних засобів

Облікове забезпечення амортизації основних засобів є ключовим аспектом бухгалтерського обліку, що відображає зменшення вартості основних засобів протягом їх експлуатації. Це забезпечує точне відображення вартості активів у фінансових звітах і є критично важливим для правильного управління підприємством.

Амортизація являє собою процес систематичного розподілу витрат на придбання основного засобу протягом його корисного терміну служби.

Це економічний механізм, що дозволяє відобразити зменшення вартості активу внаслідок його фізичного зношення, морального старіння та втрати продуктивності в процесі експлуатації.

Суть амортизації полягає у визнанні частини витрат на основний засіб як витрат підприємства на регулярній основі.

Таким чином, амортизація дозволяє зменшити первісну вартість активу шляхом її розподілу на кілька облікових періодів, що відповідає його економічній корисності.

В обліковій практиці амортизаційні витрати відображаються в звітності як частина операційних витрат, що забезпечує відповідність між витратами на придбання активів і отриманими економічними вигодами від їх використання.

Це дозволяє підприємству краще управляти фінансовими ресурсами, планувати витрати та оцінювати ефективність використання основних засобів.

Методи амортизації використовуються для розподілу вартості основних засобів протягом їх корисного терміну служби. Кожен метод має свої особливості і впливає на фінансові результати підприємства по-різному.

Прямолінійний метод. Є найпоширенішим і простим у використанні. Сума амортизаційних відрахувань рівномірно розподіляється протягом усього терміну служби активу, що дозволяє щорічно відображати однакову величину витрат на амортизацію.

ПрАТ "МХП" займається вирощуванням зернових культур. У 2022 році підприємство придбало трактор, який є основним засобом для обробки полів. Трактор було куплено за первісною вартістю 120 000 грн.

Ліквідаційна вартість трактора на кінець його корисного терміну служби оцінюється в 10 000 грн. Оскільки трактор має довгий термін служби, підприємство визначило, що його корисний термін складає 8 років.

Для бухгалтерського обліку амортизації основного засобу ПрАТ "МХП" використовує лінійний метод амортизації, при якому річна амортизація розраховується як рівні частини зносу трактора протягом його корисного терміну служби.

Відомості про нарахування амортизації і балансова вартість трактора за кожен рік наведено в таблиці.

Таким чином, нарахування амортизації за лінійним методом забезпечує справедливе і систематичне розподілення витрат на основний засіб протягом його терміну служби, що є важливим для точності фінансової звітності та планування майбутніх витрат підприємства.

Метод зменшення залишкової вартості. Передбачає нарахування амортизації як певного відсотка від залишкової вартості активу на початок кожного року. Це означає, що амортизаційні витрати зменшуються з часом, оскільки розрахунок проводиться від зменшеної балансової вартості активу.

Таблиця 2.7

Нарахування амортизації прямолінійним методом ПрАТ «МХП»

Рік	Первісна вартість (грн)	Ліквідаційна вартість (грн)	Корисний термін	Річна амортизація	Балансова вартість на початок року	Накопичена амортизація	Балансова вартість на кінець року
1	120 000	10 000	8	1 375	120 000	13 750	106 250
2	120 000	10 000	8	1 375	106 250	27 500	92 500
3	120 000	10 000	8	1 375	92 500	41 250	78 750
4	120 000	10 000	8	1 375	78 750	55 000	65 000

Продовження табл.2.7

5	120 000	10 000	8	1 375	65 000	68 750	51 250
6	120 000	10 000	8	1 375	51 250	82 500	37 500
7	120 000	10 000	8	1 375	37 500	96 250	23 750
8	120 000	10 000	8	1 375	23 750	110 000	10 000

Таблиця 2.8

**Нарахування амортизації методом зменшення залишкової вартості
ПрАТ «МХП»**

Рік	Початкова балансова вартість (грн)	Норма амортизації	Амортизація	Кінцева балансова вартість
1	120 000	20 %	24 000	96 000
2	96 000		19 200	76 800
3	76 800		15 360	61 440
4	61 440		12 228	49 152
5	49 152		9 830	39 322
6	39 322		7 864	31 458
7	31 458		6 291	25 167
8	25 167		5 033	20 134

Прискорення зменшення залишкової вартості. Передбачає нарахування амортизації на основі подвійної швидкості амортизації, порівняно з лінійним методом. Це дозволяє підприємству отримати більші амортизаційні витрати в ранні роки використання активу, що може зменшити оподатковуваний прибуток у цей період.

Кумулятивний метод. Передбачає нарахування більшої частини амортизаційних витрат на початкових етапах використання основного засобу.

Амортизація розраховується на основі суми років терміну служби активу.

Виробничий метод. Передбачає нарахування амортизаційних витрат на основі фактичного обсягу виробництва або експлуатації активу.

Таблиця 2.9

Нарахування амортизації методом прискореного зменшення залишкової вартості ПрАТ «МХП»

Рік	Початкова балансова вартість (грн)	Амортизація за рік	Кінцева балансова вартість
1	200 000	80 000	120 000
2	120 000	48 000	72 000
3	72 000	28 800	43 200
4	43 200	17 280	25 920
5	25 920	5 920	20 000

Таблиця 2.10

Нарахування амортизації кумулятивним методом ПрАТ «МХП»

Рік	Первісна вартість (грн)	Сума років	Амортизація за рік	Балансова вартість на початок року
1	300 000	5/15	83 333	216 667
2	300 000	4/15	66 677	150 000
3	300 000	3/15	50 000	100 000
4	300 000	2/15	33 333	66 667
5	300 000	1/15	16 667	50 000

Таблиця 2.11

Нарахування амортизації виробничим методом ПрАТ «МХП»

Рік	Первісна вартість (грн)	Фактичний пробіг	Амортизація за рік	Балансова вартість на початок року
1	400 000	5 000	87 500	312 500

Продовження табл.2.7

2	312 500	6 000	105 000	207 500
3	207 500	4 000	70 000	137 500
4	137 500	3 000	52 500	85 000
5	85 000	2 000	35 000	50 000

При використанні виробничого методу амортизації витрати розраховуються відповідно до фактичного обсягу використання активу. У випадку ПрАТ «ПМХ» амортизаційні витрати змінюються щороку залежно від фактичного пробігу трактора, що дозволяє точніше відображати знос основних засобів у фінансовій звітності.

2.4 Застосування міжнародних стандартів обліку та їх вплив на контрольно-аналітичне забезпечення управління основними засобами

Впровадження міжнародних стандартів обліку (МСФЗ) має значний вплив на контрольно-аналітичне забезпечення управління основними засобами в організаціях. МСФЗ встановлюють єдині правила та принципи для ведення бухгалтерського обліку, що забезпечує високу прозорість і достовірність фінансової інформації.

Ці стандарти сприяють підвищенню порівнюваності фінансових звітів між підприємствами різних країн, що є критичним для інвесторів і інших зацікавлених сторін, які аналізують міжнародний ринок. Вони також забезпечують чіткі вимоги до визнання, оцінки і амортизації основних засобів, що дозволяє зменшити можливості для маніпуляцій і помилок у фінансовій звітності.

Завдяки впровадженню МСФЗ, підприємства можуть забезпечити більш точний і об'єктивний облік своїх активів. Наприклад, система переоцінки основних засобів на основі справедливої вартості дозволяє відображати актуальну ринкову вартість активів, що впливає на правильність оцінки капіталу і планування інвестицій.

Також, МСФЗ встановлюють вимоги до регулярного перегляду строку корисного використання та методів амортизації, що допомагає точніше відображати знос активів та витрати на їх утримання. Це, в свою чергу, покращує ефективність управління активами, дозволяє підприємствам краще контролювати витрати і прогнозувати фінансові результати.

В цілому, впровадження МСФЗ сприяє підвищенню ефективності управління основними засобами, поліпшенню фінансового контролю та забезпеченню більшої прозорості та надійності фінансової звітності на міжнародному рівні.

Основні аспекти застосування МСФЗ до управління основними засобами:

Визнання і оцінка основних засобів:

Згідно з Міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ), зокрема МСФЗ 16 «Оренда» та МСФЗ 23 «Витрати на утримання основних засобів», основні засоби повинні визнаватися за первісною вартістю, яка включає всі витрати, що безпосередньо пов'язані з їх придбанням або виготовленням. Це включає не лише вартість покупки, але й витрати на доставку, встановлення, налаштування та будь-які інші витрати, які можуть бути понесені для приведення активу в робочий стан.

МСФЗ 16 передбачає, що орендарі повинні визнати орендовані активи та зобов'язання на основі теперішньої вартості орендних платежів. Це означає, що активи, орендовані за довгостроковими угодами, включаються до балансу підприємства, що забезпечує більш точне відображення фінансових зобов'язань та активів у звітності.

Окрім первісного визнання, важливим аспектом є переоцінка основних засобів, яка має проводитися на основі їх справедливої вартості. МСФЗ 16 дозволяє підприємствам використовувати модель переоцінки, за якою активи періодично оцінюються експертами для визначення їх справедливої вартості. Це гарантує, що вартість активів у фінансових звітах відображає їх реальну

вартість, що є критично важливим для інвесторів і кредиторів, які аналізують фінансовий стан компанії.

Згідно з МСФЗ 23, витрати на утримання основних засобів повинні враховуватися як витрати на періодичне обслуговування та ремонти, але вони не включаються в первісну вартість активу, якщо не підвищують його корисний термін або не поліпшують його продуктивність. Це дозволяє більш точно відображати витрати на утримання в оперативному звіті, що допомагає у плануванні та контролі витрат.

Впровадження цих стандартів забезпечує високу якість фінансової звітності, яка є прозорою і порівнювальною на міжнародному рівні. МСФЗ сприяють поліпшенню управління активами, дозволяючи підприємствам більш точно оцінювати вартість і ефективність своїх основних засобів, а також краще контролювати витрати на їх утримання. *Амортизація:*

МСФЗ встановлюють чіткі вимоги до методів амортизації. Основні засоби повинні амортизуватися протягом їхнього корисного строку служби з використанням систематичних методів, які найбільше відображають спосіб отримання економічних вигод від активу (МСФЗ 16).

Вибір методу амортизації (лінійний, зменшення залишкової вартості тощо) та перегляд строку корисного використання активів є критичним для адекватного відображення витрат у фінансовій звітності.

Контрольно-аналітичне забезпечення:

Застосування МСФЗ забезпечує більш ефективний контроль за обліком основних засобів. Порядок і вимоги до документування операцій з основними засобами, а також регулярна переоцінка активів допомагають уникнути фінансових помилок і недоліків.

МСФЗ вимагають ведення детального обліку та звітності, що дозволяє проводити точний аналіз витрат, корисності та зносу активів. Це підвищує ефективність управлінських рішень і сприяє кращому плануванню і контролю за використанням активів.

Аудит і зовнішні перевірки:

Згідно з МСФЗ, зовнішній аудит стає важливою частиною контрольно-аналітичного забезпечення. Аудитори перевіряють дотримання стандартів і точність фінансової звітності, що покращує довіру до даних і допомагає виявити потенційні проблеми або порушення.

Застосування міжнародних стандартів обліку значно підвищує якість управлінського обліку основних засобів.

МСФЗ забезпечують єдині принципи для обліку і оцінки активів, що дозволяє здійснювати більш точний і детальний контроль за їхнім використанням. Це, в свою чергу, сприяє підвищенню прозорості фінансових звітів, оптимізації витрат та ефективному управлінню ресурсами підприємства.

Висновки до розділу 2

Облік основних засобів є ключовим аспектом фінансового управління підприємством, і його організація потребує ретельного підходу для забезпечення точності та прозорості в управлінні активами.

У контексті організаційно-економічної характеристики розглядається значення основних засобів для підприємства, їх роль у виробничих процесах та економічному розвитку.

Важливою є ефективна організація обліку основних засобів, що включає документацію, реєстрацію та контроль за їх рухом.

Облік наявності та руху основних засобів охоплює всі етапи, починаючи з моменту їх надходження і закінчуючи вибуттям. Цей процес вимагає правильного оформлення первинних документів, детальної реєстрації в облікових регістрах та ведення аналітичного обліку. Завдяки цьому забезпечується висока точність даних про стан основних засобів і їх зміни у складі активів.

Кожен з цих методів має свої особливості і впливає на фінансові результати підприємства, оскільки амортизаційні витрати враховуються при розрахунку прибутку.

Впровадження міжнародних стандартів обліку, зокрема МСФЗ, значно впливає на управління основними засобами. Міжнародні стандарти забезпечують єдиний підхід до оцінки та обліку основних засобів, що дозволяє забезпечити прозорість фінансової звітності і її порівнюваність на міжнародному рівні.

Таким чином, правильна організація обліку основних засобів, облік їх амортизації за різними методами та відповідність міжнародним стандартам є критично важливими для ефективного управління активами підприємства та забезпечення його фінансової стійкості.

РОЗДІЛ 3

АНАЛІЗ ТА ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

3.1. Методичні прийоми аналізу та внутрішнього контролю основних засобів

Методичні прийоми аналізу та внутрішнього контролю основних засобів та інших необоротних активів є важливими інструментами для оцінки їх ефективного використання та пошуку можливих резервів підвищення продуктивності.

Економічний аналіз спрямований на виявлення рівня забезпеченості підприємства основними засобами, їх технічного стану та інтенсивності використання, що дозволяє розробити рекомендації щодо їх подальшої експлуатації.

Основними завданнями аналізу є:

1. Оцінка рівня забезпеченості основними засобами. Важливо визначити, наскільки підприємство та його структурні підрозділи забезпечені необхідними засобами праці, а також оцінити ефективність їх використання для досягнення планових обсягів виробництва.

2. Встановлення причин змін у забезпеченості. Необхідно ідентифікувати основні чинники, які вплинули на зміну рівня забезпеченості основними засобами – це може бути результатом інвестиційної політики, амортизації або технічного оновлення.

3. Аналіз впливу на обсяги виробництва. Окрему увагу слід приділити зв'язку між рівнем використання основних засобів та обсягами виробленої продукції. Недостатнє використання або знос основних засобів може стати перешкодою для зростання виробничих потужностей.

4. Оцінка потужності та ефективності використання техніки. Аналіз дозволяє виявити, як інтенсивно використовуються основні засоби, техніка та

обладнання на підприємстві, а також чи існують резерви для підвищення їх потужності.

5. Визначення факторів впливу на ефективність. Доцільно визначити економічні, технічні та організаційні чинники, що безпосередньо впливають на роботу основних засобів.

6. Виявлення резервів підвищення ефективності. На основі аналізу можна виявити невикористані резерви, які дозволять збільшити продуктивність і тривалість експлуатації необоротних активів.

Етапи аналізу необоротних активів можуть включати: збір та систематизацію даних про основні засоби, оцінку їх вартості та технічного стану, розрахунок коефіцієнтів зносу, амортизації, фондівддачі, а також проведення порівняльного аналізу з попередніми періодами.

Таким чином, методичні прийоми аналізу та внутрішнього контролю необоротних активів сприяють вдосконаленню управління основними засобами підприємства, їх раціональному використанню та своєчасному оновленню, що є ключовим фактором для сталого розвитку виробництва і підвищення ефективності діяльності підприємства.

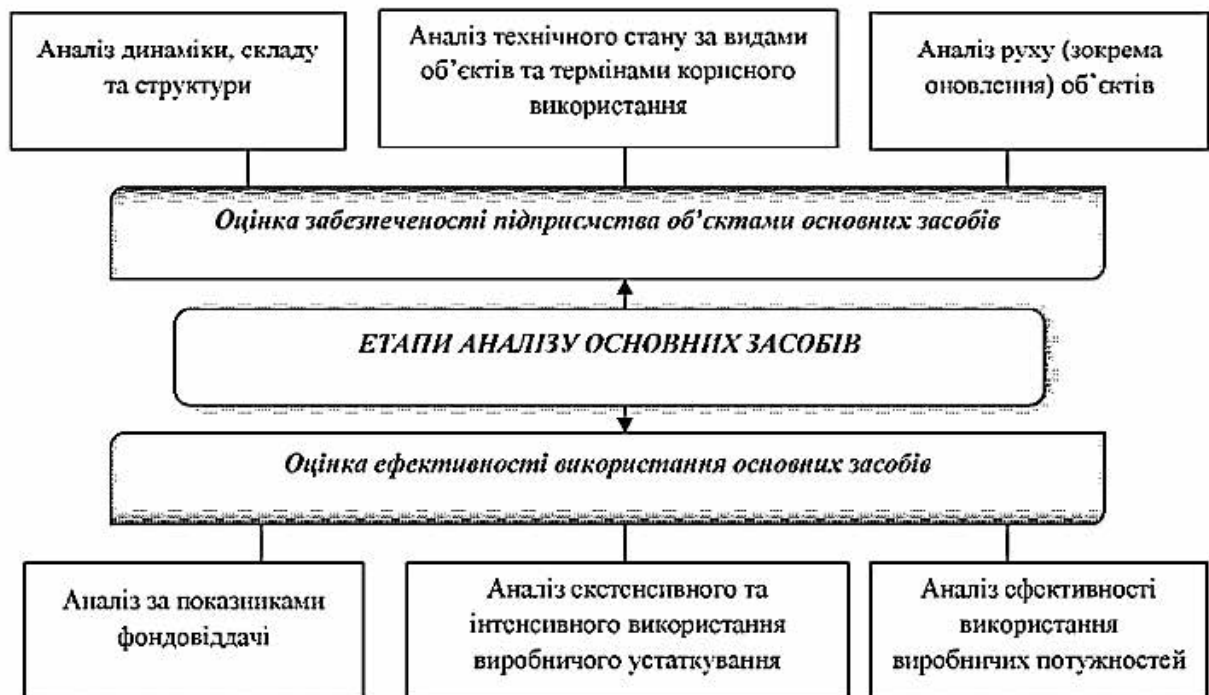

Рис. 3.1. Етапи аналізу основних засобів [12]

Схема демонструє основні етапи аналізу основних засобів підприємства, поділені на ключові кроки та аспекти.

Вона відображає послідовний процес дослідження забезпеченості підприємства основними засобами, їх динаміки, стану, руху, а також ефективності використання. Давайте детально розглянемо кожен елемент схеми.

1. Аналіз динаміки, складу та структури

Цей етап починається з оцінки кількісних змін у складі основних засобів за певний період. Під динамікою розуміють зміни в кількості основних засобів (їх приріст чи зменшення) в результаті придбання, списання чи переоцінки.

Також аналізуються види та структура основних засобів, тобто їх розподіл за різними категоріями, наприклад, за видами (будівлі, обладнання, транспортні засоби) або за їх призначенням. Це дає розуміння того, які саме об'єкти на підприємстві є найбільш значущими і якими об'єктами підприємство забезпечене в найбільшій мірі.

2. Аналіз технічного стану за видами об'єктів та термінами корисного використання

На цьому етапі оцінюється якість і зношеність основних засобів. Для цього кожен об'єкт класифікується за технічним станом, що включає його ступінь зношеності, відповідність технічним вимогам, рівень модернізації та придатність до подальшого використання.

Важливим аспектом є також аналіз терміну корисного використання основних засобів, який вказує, як довго об'єкт буде ефективно використовуватися до моменту, коли його потрібно буде замінити або оновити.

3. Аналіз руху (зокрема оновлення) об'єктів

Цей етап фокусується на аналізі руху основних засобів, який включає в себе всі процеси, пов'язані з їхнім надходженням на підприємство (придбанням, отриманням у лізинг), вибуттям (списання, продаж, передача), а також оновленням (модернізація, ремонт).

Оновлення є важливою частиною, оскільки саме воно дозволяє підтримувати конкурентоспроможність виробничих потужностей підприємства.

Після виконання цих етапів формується загальна оцінка забезпеченості підприємства об'єктами основних засобів. Цей показник дає зрозуміти, наскільки підприємство має достатню кількість і якість основних засобів для досягнення своїх виробничих та стратегічних цілей. Дана оцінка служить фундаментом для подальших кроків аналізу.

4. Етапи аналізу основних засобів

У другій частині схеми розглядаються наступні етапи оцінки ефективності використання основних засобів підприємства, які дозволяють глибше оцінити, наскільки добре використовуються наявні ресурси.

5. Аналіз за показниками капіталовіддачі

Показник капіталовіддачі — це один із найважливіших індикаторів ефективності використання основних засобів. Він обчислюється як відношення обсягу виробленої продукції або наданих послуг до вартості основних засобів.

Цей аналіз дозволяє зрозуміти, наскільки продуктивно використовуються основні засоби, і допомагає визначити, чи є необхідність у модернізації або збільшенні обсягів інвестицій у нові активи.

6. Аналіз екстенсивного та інтенсивного використання виробничого устаткування

- Екстенсивне використання означає, наскільки повно основні засоби використовуються протягом робочого часу. Тут аналізується, чи не простоюють об'єкти, чи використовуються вони на повну потужність протягом робочого дня.

- Інтенсивне використання стосується продуктивності основних засобів під час їхнього використання. Це показує, наскільки ефективно вони використовуються, тобто скільки продукції або послуг виробляється за одиницю часу роботи.

Екстенсивний і інтенсивний аналіз дозволяють оцінити як кількісні, так і якісні аспекти використання наявного обладнання та основних засобів.

7. Аналіз ефективності використання виробничих потужностей

Цей етап зосереджується на оцінці того, наскільки ефективно використовуються всі наявні виробничі потужності підприємства.

Це може включати оцінку заповненості виробничих ліній, використання складів, заводів та іншого обладнання.

Оптимальне використання виробничих потужностей — це запорука мінімізації витрат і максимізації прибутковості підприємства.

Отже, схема чітко демонструє структуру та етапи аналізу основних засобів підприємства, починаючи з оцінки їх кількості, якості та технічного стану і завершуючи детальним аналізом ефективності їх використання.

Такий підхід дозволяє комплексно оцінити стан основних засобів, визначити проблемні місця та запропонувати шляхи підвищення ефективності їх використання для забезпечення стійкого розвитку підприємства.

Здійснення аналізу основних засобів на підприємстві ПрАТ «МХП» можна ефективно застосовувати кілька ключових методів, які дозволять глибше зрозуміти стан і ефективність використання основних засобів.

Одним із них є економіко-логічні методи, які є частиною детермінованого факторного аналізу. Ці методи надають можливість виявити причинно-наслідкові зв'язки між різними аналітичними даними та дослідити вплив окремих факторів на продуктивність підприємства. Це дозволить отримати кількісну оцінку основних засобів, їх розміри та динаміку розвитку, а також зрозуміти вплив окремих показників на загальний стан підприємства.

Також важливим елементом є факторний аналіз, що передбачає дослідження капіталовіддачі та капіталорентабельності. Такий аналіз допоможе визначити, наскільки ефективно використовуються основні засоби підприємства та які фактори впливають на їх рентабельність.

На ПрАТ «МХП» доцільно буде дослідити, як зміни у вартості або технічному стані основних засобів відображаються на результатах діяльності підприємства.

Однофакторна лінійна модель дозволить оцінити вплив вартості основних засобів на рівень доходу підприємства. Така модель допоможе виявити, як зміна вартості активів впливає на прибутковість підприємства, що дасть змогу зробити прогнози та рекомендації для підвищення ефективності використання ресурсів.

Застосування статистичних методів, зокрема, обчислення коефіцієнтів технічного стану (коефіцієнтів зношеності, придатності), індексів та інших відносних величин, дозволить оцінити загальний стан основних засобів на підприємстві.

Це допоможе виявити проблемні місця та можливості для покращення технічного стану активів.

Кореляційні та регресійні моделі можуть допомогти визначити взаємозв'язок між інвестиціями в основні засоби та рівнем доходів.

Використовуючи ці моделі, можна побудувати прогнозні залежності між різними факторами, що дозволить оцінити вплив змін у фінансуванні основних засобів на загальні фінансові показники підприємства.

Таким чином, застосування комплексного підходу до аналізу основних засобів ПрАТ «МХП», використання економічних, статистичних та математичних методів дозволить отримати всебічну оцінку стану основних активів і визначити шляхи підвищення їх ефективності.

3.2. Аналіз основних засобів та ефективності їх використання

Аналіз основних засобів та ефективності їх використання є ключовим етапом оцінки фінансового стану підприємства.

Він дозволяє визначити, наскільки підприємство забезпечене необхідними ресурсами для здійснення своєї діяльності, а також оцінити, наскільки раціонально використовуються наявні активи.

Вивчення складу, структури та технічного стану основних засобів дає змогу виявити можливі резерви для підвищення продуктивності та зниження витрат.

Крім того, оцінка ефективності використання основних засобів дозволяє знайти шляхи для оптимізації виробничих процесів, що є необхідним для забезпечення стійкого розвитку підприємства в умовах конкурентного ринку.

Таблиця 3.1

Аналіз структури та технічного стану основних засобів

Склад основних засобів	2022 рік		2023 рік		Зміни	
	тис.грн	питома вага	тис.грн	Питома вага	+/- тис,грн	%
Будівлі та споруди	4243523	38,62	2693977	26,66	-1549546	-11,97
Обладнання	2793 562	25,43	2204467	21,81	-589095	-3,61
Транспорт	3758 335	34,21	5021368	49,68	1263033	15,48
Інвентар, інструменти, тощо	191 339	1,74	186722	1,85	-4617	0,11
Всього	10986759	100	10106534	100	-880225	X

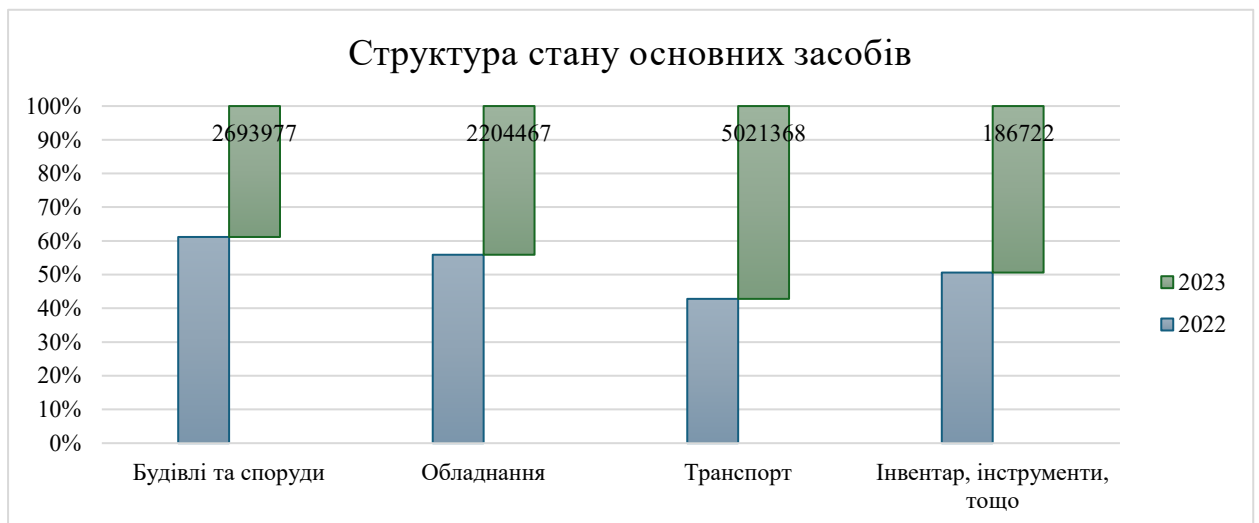

Рис. 3.2 Структура стану основних засобів

Аналіз складу основних засобів підприємства за 2022 та 2023 роки вказує на суттєві зміни в структурі активів, які варто врахувати при оцінці фінансового стану.

Загальна вартість основних засобів зменшилася на 880225 тис. грн, що свідчить про зниження загальної інвестиційної активності.

Зокрема, у категорії "Будівлі та споруди" спостерігається значне зменшення на 1549546 тис. грн, що становить 11,97% від загальної вартості основних засобів.

Це може свідчити про зменшення інвестицій у нерухомість або ж можливі проблеми з утриманням існуючих об'єктів.

Категорія "Обладнання" також зазнала скорочення на 589095 тис. грн, що негативно позначається на можливостях виробництва.

Водночас, категорія "Транспорт" показала позитивну динаміку, зростаючи на 1263033 тис. грн (15,48%), що може вказувати на активізацію перевезень або оновлення автопарку.

Важливо зазначити, що питома вага транспорту в загальному складі активів суттєво зросла, досягнувши 49,68%.

Інші категорії, такі як "Інвентар, інструменти, тощо", зазнали незначних змін, що вказує на стабільність у цій області.

В цілому, зміни в структурі основних засобів підприємства вимагають детального аналізу та можливих коригувань стратегії управління активами для забезпечення їх ефективного використання та підтримки конкурентоспроможності підприємства.

Групи обладнання та транспорт складають активну частину основних засобів, що свідчить про суттєве зменшення загального обсягу активної частини.

Незважаючи на це, активна частина все ще значно перевищує пасивну, що вказує на здорову структуру активів підприємства.

Нижче представлено розподіл основних засобів на активну та пасивну частину, що відображає їх співвідношення та вплив на загальний фінансовий стан підприємства (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

**Аналіз обсягів активної та пасивної частини основних засобів на
ПрАТ «МХП»**

Показник	2022 рік		2023 рік		Відхилення +/-	
	сума, тис.грн	питома вага,%	сума, тис.грн	питома вага,%	суми, тис.грн	питомої ваги
Основні засоби всього	10986759	100	10106534	100	-880225	0
З них:						
Активна частина	6 551 897	59,63	7 225 835	71,50	673938	11,86
Пасивна	4 434 862	40,37	2 880 699	28,50	-1554163	-11,86

Аналіз структури основних засобів підприємства за 2022 та 2023 роки показує значні зміни в обсягах активної та пасивної частин. Загальна вартість основних засобів зменшилася на 880225 тис. грн, проте структура активів зазнала позитивних змін.

Активна частина основних засобів зросла до 7225835 тис. грн, що становить 71,50% від загальної вартості, що на 11,86% більше, ніж у попередньому році. Це свідчить про зростання інвестицій у виробничі активи, які сприяють підвищенню продуктивності та доходності підприємства.

На відміну від цього, пасивна частина основних засобів суттєво знизилася на 1554163 тис. грн, досягнувши лише 2880699 тис. грн, що становить 28,50%.

Це може свідчити про зменшення інвестицій в нерухомість та споруди, які, хоча й важливі для функціонування, не приносять безпосереднього доходу.

Загалом, збільшення питомої ваги активної частини основних засобів відображає позитивну тенденцію в управлінні активами, підвищуючи ефективність підприємства, хоча зменшення пасивної частини може викликати занепокоєння з точки зору стабільності та збереження активів у довгостроковій перспективі.

Аналіз ефективності використання основних засобів є важливим аспектом управлінського обліку, оскільки він дозволяє оцінити, наскільки раціонально та продуктивно підприємство використовує свої активи. Основні положення цього аналізу включають збереження функціональності об'єктів протягом усього терміну їх використання, що вимагає розподілу витрат на придбання, ремонт, монтаж і списання в часі.

Також важливо враховувати ризики виникнення втрат або збитків, які можуть бути наслідком невідповідності між фізичним оновленням основного засобу і його вартісним заміщенням. Оцінка ефективності використання кожного об'єкта повинна базуватися на його специфіці, типі, участі у виробництві та призначенні. Цей комплексний підхід допомагає підприємствам максимізувати продуктивність основних засобів і забезпечити їх раціональне використання.

Таблиця 3.3

Аналіз використання виробничих потужностей ПрАТ «МХП»

Показники	Обстеження
Кількість встановленого обладнання, од.	150
Фактично працювало, од.	140
Відпрацьовано верстато-днів всього	2500
в т.ч.:	1500
перша зміна	1000
друга зміна	1000
Коефіцієнт змінності	0,93
Тривалість зміни, год.	8
Фонд часу відпрацьованих змін, год.	2000
Фактично відпрацьовано год.	1800
% використання фонду часу	90%
Простій внутрішньозмінний	200
% простою	10%

Аналіз показників ефективності використання обладнання свідчить про високий рівень функціонування основних засобів.

З установлених 150 одиниць обладнання фактично працювало 140, що демонструє хороший рівень завантаження.

Загальна кількість відпрацьованих верстато-днів склала 2500, з яких 1500 днів припало на першу зміну, а 1000 днів — на другу, що вказує на оптимальне використання робочого часу.

Коефіцієнт змінності 0,93 вказує на високу ефективність зміни, а тривалість зміни в 8 годин підтверджує стабільний графік роботи.

Фонд часу відпрацьованих змін становить 2000 годин, з яких фактично відпрацьовано 1800 годин, що відображає 90% використання фонду часу. Це є позитивним результатом, проте варто звернути увагу на внутрішньозмінний простій у 200 годин, що складає 10% від загального часу.

Загалом, результати свідчать про ефективну експлуатацію основних засобів, але вимагають моніторингу та оптимізації процесів для зменшення простоїв та підвищення продуктивності.

3.3. Внутрішньогосподарський контроль наявності та ефективності використання основних засобів

Ведення господарської діяльності сучасного підприємства неможливе без участі основних засобів, адже вони є базою для виробництва продукції, надання послуг, оренди або забезпечення управлінських і збутових функцій.

Основні засоби становлять суттєву частину активів підприємства, які забезпечують його стабільне функціонування. Вони не тільки підтримують виробничий процес, а й відіграють стратегічну роль у прийнятті управлінських рішень.

Контроль наявності та ефективності використання основних засобів є ключовим елементом внутрішньогосподарського управління. Він дозволяє не лише підтримувати підприємство в межах чинного законодавства, а й забезпечити раціональне використання ресурсів, що призводить до підвищення продуктивності праці та зниження виробничих витрат.

Ефективний контроль дозволяє підприємству оптимізувати використання своїх основних засобів, що, у свою чергу, знижує потребу в інвестиціях у нові виробничі потужності, сприяючи економії капіталовкладень.

Для керівництва підприємства та потенційних інвесторів контроль основних засобів є важливим інструментом оцінки фінансової стійкості та перспектив розвитку.

Саме тому питання внутрішньогосподарського контролю наявності та ефективності використання основних засобів потребує постійної уваги та вдосконалення, що сприятиме стабільності та розвитку підприємства.

Ефективне функціонування внутрішньогосподарського контролю операцій з основними засобами забезпечується через низку ключових елементів, які охоплюють: об'єкти контролю (тобто самі основні засоби), суб'єкти контролю (це особи або органи, що виконують контрольні функції), інформаційні джерела (документація та облікові реєстри, які відображають операції з основними засобами) та методи і прийоми контролю (практичні інструменти, що використовуються для перевірки).

Всі ці елементи інтегруються в єдину систему, яка спрямована на забезпечення надійного контролю за наявністю, станом та рухом основних засобів.

Метою внутрішньогосподарського контролю є не лише виявлення помилок або недоліків у веденні обліку, але й забезпечення точності бухгалтерських даних та звітності щодо основних засобів.

Такий контроль дозволяє визначити, наскільки ефективно використовуються основні засоби, чи дотримуються підприємством норми їх експлуатації, чи забезпечується їхня збереженість та чи виконуються всі вимоги щодо амортизації та оновлення.

Важливою складовою цього процесу є оцінка доцільності придбання нових основних засобів, виявлення матеріальних втрат через недостачі або крадіжки, а також контроль за витратами на ремонт і модернізацію.

Внутрішньогосподарський контроль виконує також важливу функцію перевірки законності операцій з основними засобами, тобто дотримання всіх нормативних вимог і правил під час їх придбання, обліку та списання.

Він забезпечує документальну обґрунтованість кожної операції та допомагає підтримувати відповідність чинним стандартам бухгалтерського обліку.

Для реалізації всіх завдань, які ставляться перед контролем основних засобів, використовується велика кількість інформаційних джерел. До них належать договори купівлі-продажу, угоди на будівництво, технічні паспорти основних засобів, акти прийому-передачі, інвентарні картки та документи на списання.

Крім того, до джерел інформації належать бухгалтерські рахунки, зокрема рахунок 10 «Основні засоби», 13 «Знос (амортизація) необоротних активів», 15 «Капітальні інвестиції», а також Журнал 4 та аналітичні відомості № 4.1, 4.2, 4.3.

На основі цієї інформації формуються ключові фінансові звіти підприємства, такі як Баланс (ф. № 1), Звіт про фінансові результати (ф. № 2), Звіт про власний капітал (ф. № 4) та Примітки до річної фінансової звітності (ф. № 5).

Таким чином, внутрішньогосподарський контроль не обмежується лише виявленням помилок або невідповідностей.

Його завданням є створення системи, яка забезпечує комплексний підхід до управління основними засобами, включаючи їх раціональне використання, збереження та оновлення. Це, в свою чергу, сприяє підвищенню продуктивності праці, зниженню витрат на виробництво та оптимізації капіталовкладень підприємства, що є важливим елементом довгострокової стратегії його розвитку.

Внутрішньогосподарський контроль основних засобів є ключовим елементом управління, що забезпечує ефективне використання активів, їх збереження та раціональне використання на підприємстві. Основні засоби, такі як будівлі, машини, обладнання, транспортні засоби та інші довгострокові активи, є важливими складовими матеріальних ресурсів підприємства, від яких залежить його продуктивність і фінансова стабільність. Через це

внутрішній контроль їхнього стану, обліку та використання набуває особливого значення.

Суб'єкти внутрішнього контролю, що відповідають за цей процес, мають володіти належними повноваженнями та кваліфікацією. Спеціалісти, які займаються контролем, повинні добре розуміти специфіку основних засобів і знати методологію їх обліку та оцінки. Важливо, щоб їхні обов'язки були чітко визначені в посадових інструкціях або внутрішніх положеннях підприємства, що гарантує їхню відповідальність за якісне виконання контрольних функцій.

У випадку, якщо фахівець контролює інші сфери діяльності підприємства, до його повноважень мають входити лише ті активи, які безпосередньо пов'язані з його професійною діяльністю, щоб забезпечити об'єктивність контролю.

Контроль основних засобів здійснюється за допомогою кількох груп методів: документального контролю, фактичного контролю та розрахунково-аналітичних методів.

 Документальний контроль полягає в перевірці бухгалтерських та фінансових документів, що підтверджують надходження, використання, ремонт і списання основних засобів. Це дозволяє перевірити правильність проведення операцій і їх документальне підтвердження. Важливим етапом є перевірка договорів купівлі-продажу, актів приймання-передачі та документів на списання, оскільки вони відображають юридичну основу всіх операцій із основними засобами.

 Фактичний контроль передбачає проведення інвентаризації, що дозволяє звірити реальну наявність основних засобів із даними бухгалтерського обліку. Інвентаризація дає змогу не лише виявити недостачі або надлишки, але й оцінити технічний стан засобів, їхню фізичну зношеність і відповідність експлуатаційним вимогам. Це критично важливо для підтримки виробничого процесу, оскільки зношені або застарілі основні засоби можуть призводити до зниження продуктивності або навіть до аварійних ситуацій.

✚ *Розрахунково-аналітичні методи* використовуються для оцінки ефективності використання основних засобів. Наприклад, через аналіз коефіцієнтів оборотності, рентабельності та зносу можна оцінити, наскільки ефективно підприємство використовує свої активи, чи потрібна їхня модернізація або заміна. Це дозволяє оптимізувати процес управління основними засобами, скорочуючи витрати та підвищуючи продуктивність.

Однак в Україні контроль основних засобів на підприємствах часто має низку проблем, зокрема через недоліки в організації процесу та невиконання службових обов'язків контролюючими особами.

Такі проблеми, як зловживання посадовими особами, ігнорування обов'язкових процедур контролю, або некоректна оцінка операцій, призводять до недоцільного використання активів, збитків та фінансових порушень.

Крім того, відсутність належної уваги з боку власників підприємств до системи внутрішнього контролю також є значною проблемою.

Недостатнє розуміння важливості контролю основних засобів призводить до того, що система контролю функціонує неефективно, а порушення виявляються вже на етапі зовнішнього аудиту чи державного контролю.

Це свідчить про необхідність зміцнення внутрішніх контрольних процедур, удосконалення їх організації та залучення компетентних спеціалістів до цього процесу.

Отже, внутрішньогосподарський контроль основних засобів є важливим інструментом забезпечення ефективної роботи підприємства. Правильно організований контроль дозволяє підприємству зберігати свої активи в належному стані, оптимізувати витрати на їх утримання і використовувати їх з максимальною користю для досягнення стратегічних цілей.

Отже, з вище вказаного можна дійти висновку, що внутрішній контроль за основними засобами є ключовим для забезпечення їх ефективного використання та збереження на підприємстві.

Його метою є не лише фіксація поточного стану активів, але й прогнозування майбутніх ризиків та оптимізація управлінських рішень.

Ефективний контроль сприяє зменшенню втрат від недостач і помилок, а також забезпечує дотримання нормативних вимог.

Належна організація цього процесу дозволяє підприємствам вчасно реагувати на зміни, підвищувати продуктивність і стабільно функціонувати в довгостроковій перспективі.

3.4. Узагальнення матеріалів контролю для прийняття управлінських рішень щодо ефективності використання основних засобів

Узагальнення матеріалів контролю щодо використання основних засобів є критично важливим етапом для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, оскільки воно охоплює комплексний аналіз всіх аспектів, пов'язаних з активами підприємства.

Завдяки аналізу таких даних, керівництво підприємства отримує чітке розуміння про стан основних засобів, їх наявність, технічний стан, ступінь зносу, тривалість експлуатації, а також ефективність їх використання у виробничому процесі.

Матеріали контролю, такі як інвентаризаційні дані, акти переоцінки та зносу, звіти про амортизацію (див. додаток А.3) дозволяють детально оцінити не лише поточний стан основних засобів, але й прогнозувати їхню подальшу придатність для використання.

Це допомагає керівництву підприємства приймати більш точні та стратегічно виважені рішення щодо подальшого використання, модернізації чи вибуття окремих об'єктів основних засобів.

Одним із ключових завдань узагальнення матеріалів контролю є виявлення проблемних ділянок, пов'язаних із нераціональним або неефективним використанням основних засобів.

Наприклад, це можуть бути надмірні витрати на технічне обслуговування та ремонти, низький рівень використання обладнання, що

призводить до його простою або втрати виробничих можливостей. У таких випадках узагальнені матеріали контролю дають змогу вчасно виявляти подібні проблеми та розробляти ефективні стратегії для їх усунення.

Крім того, матеріали контролю дозволяють оптимізувати витрати на технічне обслуговування, планувати ремонти та заміну обладнання, знижуючи витрати на виробництво та підвищуючи продуктивність.

Наприклад, завдяки контролю та аналізу витрат на ремонти, підприємство може скоригувати графіки технічного обслуговування, щоб уникнути непередбачених зупинок виробництва, а також обрати найбільш економічно вигідний варіант заміни або ремонту окремих одиниць обладнання.

Узагальнені дані також важливі для прийняття рішень щодо інвестицій у модернізацію основних засобів.

Аналіз матеріалів контролю допомагає керівництву визначити, які з основних засобів потребують оновлення або заміни, що дозволяє раціонально розподіляти ресурси підприємства.

Це сприяє підвищенню ефективності виробничих процесів, зниженню витрат на виробництво та покращенню загальних фінансових показників підприємства.

Важливо також зазначити, що результати узагальнення матеріалів контролю дають можливість прогнозувати майбутні потреби підприємства в основних засобах. Завдяки цьому керівництво може заздалегідь планувати закупівлю нового обладнання або інвестиції в модернізацію, що дозволяє уникнути кризових ситуацій, пов'язаних із зношеністю або втратою продуктивності наявних активів.

Окрім цього, узагальнення матеріалів контролю дає змогу переглядати й коригувати облікову політику підприємства щодо основних засобів. Це особливо важливо у випадках, коли змінюються законодавчі вимоги або виникає потреба в оптимізації процесів амортизації.

Точний аналіз і оновлення облікової політики сприяють покращенню фінансової звітності підприємства, що, своєю чергою, підвищує його інвестиційну привабливість та надійність для зовнішніх партнерів.

Таким чином, узагальнення матеріалів контролю не лише забезпечує керівництво актуальною інформацією для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, але й дозволяє прогнозувати майбутні потреби, оптимізувати виробничі процеси, зменшити витрати і покращити фінансові результати підприємства.

Висновок до розділу 3

У третьому розділі було детально розглянуто методи та підходи до аналізу і внутрішнього контролю основних засобів, а також здійснено практичне дослідження ефективності їх використання.

Зокрема, було виокремлено основні методичні прийоми, що дозволяють всебічно оцінити як технічний стан основних засобів, так і рівень їх продуктивного використання.

Проведений аналіз основних засобів дозволив визначити ключові показники, що свідчать про ефективність або неефективність їх експлуатації, зокрема, коефіцієнти зносу, придатності та оновлення.

Розглянуто також вплив на фінансовий стан підприємства таких факторів, як продуктивність основних засобів та їх амортизаційні відрахування.

Важливою частиною дослідження стало питання внутрішньогосподарського контролю, оскільки контрольні заходи дозволяють своєчасно виявляти недоліки в управлінні основними засобами та приймати коригуючі управлінські рішення.

Контроль включає не лише облік наявності основних засобів, але й оцінку їх продуктивності та ефективності використання.

Узагальнені результати контролю сприяють формуванню обґрунтованих управлінських рішень, спрямованих на покращення використання основних

засобів, зниження витрат на їх утримання, а також оптимізацію процесів їх модернізації чи оновлення.

В результаті підвищується загальна фінансова стійкість підприємства та його конкурентоспроможність на ринку.

ВИСНОВКИ

1) Загально відомо, що основні засоби формують матеріально-технічну базу ПрАТ "МХП". Від правильного та раціонального обліку основних засобів залежить процес їх відтворення, поповнення та оновлення, а також забезпеченість підприємства конкурентоспроможними та сучасними засобами праці.

2) Розвиток цього напрямку економіки значною мірою залежить від своєчасного отримання надійної, достовірної та повної обліково-економічної інформації, що підкреслює зростання ролі обліку, аналізу та аудиту основних засобів як важливих функцій управління підприємством.

3) Згідно з НП(С)БО 7 «Основні засоби», основні засоби підприємства є матеріальними активами, які утримуються з метою використання у виробничому процесі, постачання товарів, надання послуг або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій. Очікуваний строк корисного використання таких активів перевищує один рік. Порівняльна характеристика податкового та бухгалтерського підходів щодо визнання основних засобів показала, що матеріальність та строк корисного використання в обох системах є однаковими, тоді як підходи до підконтрольності, призначення та вартісної межі мають значні відмінності.

4) Аналіз динаміки основних засобів ПрАТ "МХП" за останні три роки демонструє позитивні тенденції. У структурі основних засобів переважають групи «Будинки, споруди та передавальні пристрої» та «Транспортні засоби». Дослідження забезпеченості підприємства основними засобами свідчить про зростання фондоозброєності праці, що позитивно впливає на продуктивність. Технічний стан основних засобів характеризується низьким коефіцієнтом зносу, що вказує на високу придатність обладнання.

5) Облік та узагальнення інформації про наявність і рух основних засобів на ПрАТ "МХП" здійснюється через активний синтетичний рахунок 10 «Основні засоби». На дебеті цього рахунку фіксуються всі надходження основних засобів, зокрема придбані, створені чи безоплатно отримані активи.

На кредиті ж відображається їх списання, яке може включати продаж, списання або безоплатне передання. Підставою для бухгалтерських проводок служать первинні документи, що підтверджують рух основних засобів. Нарахування амортизації відбувається за прямолінійним методом, що забезпечує рівномірний розподіл вартості активів на весь строк їх експлуатації.

6) З огляду на загальний стан аудиту в Україні, за останні п'ять років спостерігається зростання кількості аудиторів та обсягу наданих послуг. Це свідчить про підвищення професійних стандартів у цій сфері. Вивчення організації аудиту основних засобів на ПрАТ "МХП" дозволило чітко визначити мету, завдання, предмет, об'єкти та джерела інформації, необхідні для проведення аудиту.

7) У ході аналізу були виділені основні документи, які допоможуть в організації аудиту основних засобів, а також розглянуті аудиторські процедури відповідно до міжнародних стандартів. Важливість документування та можливі порушення, що можуть бути виявлені під час аудиту основних засобів, підкреслюють необхідність систематичного контролю.

8) Результати дослідження дали змогу надати кілька рекомендацій для поліпшення обліку основних засобів. Запровадження нових методик економічного аналізу дозволить отримувати оперативну інформацію для управлінських рішень, а також підвищить ефективність використання обладнання. Посилення системи захисту інформаційної системи «1:С Підприємство» шляхом запровадження паролів для користувачів також сприятиме підвищенню надійності облікових даних.

9) Крім того, для покращення внутрішнього аудиту основних засобів на підприємстві доцільно розробити нові документи, такі як тести оцінки внутрішнього контролю та плани аудиту, що дозволить більш ефективно перевіряти облік активів. Усе це в комплексі допоможе ПрАТ "МХП" вдосконалити управління основними засобами, підвищити їх ефективність та знизити ризики, пов'язані з обліком і використанням активів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Артасова О.К. Методика аудиту основних засобів. Хмельницький. 2018. С.38
2. Андущенко К.А. Методика і організація: Навчальний посібник. Харків. 2019. С.31
3. Андросенко В.К. Аудит: Підручник. Київ. 2020. С. 32
4. Бавіч К.Д. Ремонт основних засобів: Податкові аспекти. Київ. 2018. С.10.
5. Булан К.А., Ружейченко О.О. Організація аудиту: Навчальний посібник. Одеса. 2019. С.18
6. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський словник. Житомир: ПП «Рута», 2018. С.224
7. Венжега А.А. Бухгалтерський облік і аудит: Термінологічний українсько-англійський словник. Вінниця, 2019. С.292.
8. Виноградова К.Д. Аудит : Навчальний посібник. Львів. 2018. С.50
9. Воднарченко Д.О. Міжнародні стандарти фінансової звітності та аудиту : Навчальний посібник. 2020. С.48.
10. Вощанко К.О. Облік та внутрішній аудит основних засобів в прийнятті управлінських рішень. Хмельницький. 2019. С.21;
11. Гуменюк К.Д. Бухгалтерський облік та аудит відтворення основних засобів: теорія і практика: дис. канд. екон. наук. Хмельницький університет. Хмельницький. 2020. С. 219
12. Городницька К.М. Амортизації в єдиній системі. Бухгалтерський облік і аудит. 2019. №7 С.37-40
13. Грачова О.Д. Облікова політика та її вплив на показники звітності підприємства. 2019. С21-29
14. Дорошко Н.А. Аудит: методика і організація: підручник. Київ. 2019. С. 402.
15. Журавлінка Т.О. Нарахування амортизації основних засобів. Одеса. 2018. С.5-6.
16. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» зі змінами та доповненнями за станом на 22.06.00 р. № 1829-III від

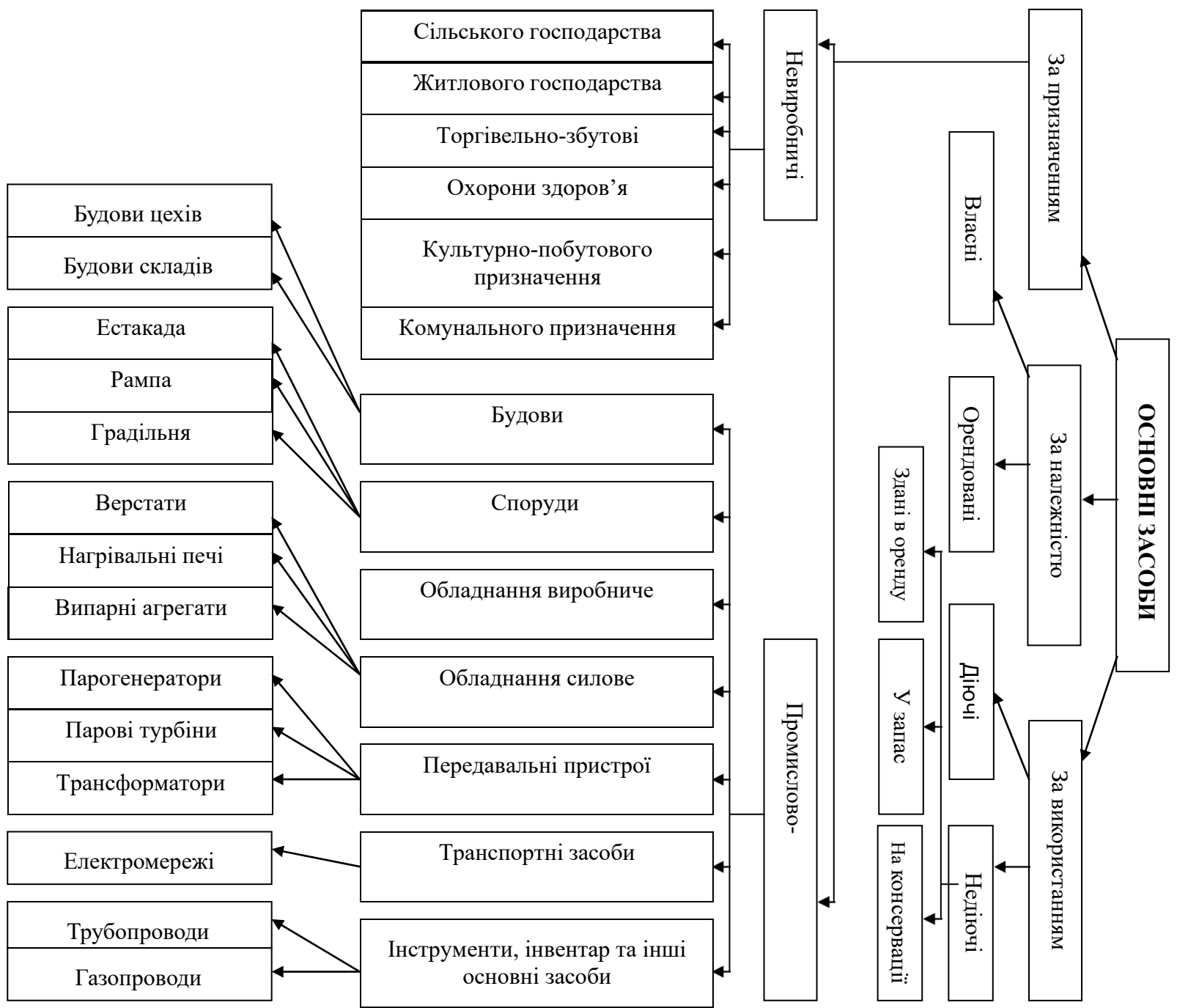
- 16.07.99 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
(Дата звернення 17.10.2024)
17. Закон України «Про охорону праці» від 21 листопада 2002 року
URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T020229> (Дата звернення 15.10.24)
18. Коваленко К.М. Бухгалтерський облік в Україні: Навчальний посібник. Дніпропетровськ. 2018. С. 656
19. Колеснікова О.М., Ганяйло О.М. Проблемні питання обліку і оподаткування операцій з основними засобами. Облік і фінанси АПК.-2011.№2
URL: <http://magazine.faaf.org.ua/problemni-pitannya-obliku-i-opodatkuvannya-operacij-z-osnovnimi-zasobami.html>
20. Крупченко О. Д. Фінансовий облік: підручник. Київ. 2018. С.43
21. Орлов В.Ю. Фінансовий облік: Навчальний посібник. Тернопіль. 2019. С.51
22. Кутова А.Ю. Основні засоби. Нематеріальні активи. МШП: Методичний посібник. Київ. 2019. С.25.
23. Кругленко А.М. Основні засоби: Консультації. Роз'яснення спеціалістів міністерств та відомств. Нормативна база. Первинна документація : Баланс 2015. С.23
24. Податковий кодекс України.
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (Дата звернення 15.10.24)
25. Столяров М.С. Особливості обліку поточного та капітального ремонту основних засобів. Економіка. Управління. Інновації. 2019. С. 22.
26. Собченко К.С., Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: Підручник. Київ. 2019. С.32
27. Сукравенко Л.О Економічний зміст і призначення класів рахунків. 2018 . С. 54-60.
28. Ткаченко М.М. Особливості оцінки основних засобів. 2018. С.11-16.
29. Ткаченко М.М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України: Підручник: Тернопіль, 2018. С.72.

30. Ткаченко М.М. Оцінка основних засобів: історія і сучасність. Київ. 2019. С.18
31. Шевченко А.Л. Основні засоби: їх структура. 2018. С.32
32. Щербакова О.П. Облік основних засобів. 2019 .С 25.
33. Щербатчук К.Л. Відображення в обліку ремонту невиробничих основних засобів. 2019 . С.10
34. Шевцова О.Г. Теорія бухгалтерського обліку . К.: Знання, 2016. С.25.
35. Olena Antoniuk, Petro Kutsyk, Olena Kolesnikova, Iryna Brodska, Nataliya Struk. Institutionalization of Accounting and Auditing Services in Ukraine: Genesis, Evaluation, Analysis/ Independent Journal of Management & Production (Special Edition ISE, S&P). Vol. 12 No. 3 (2021). P.123-137
URL: <https://doi.org/10.14807/ijmp.v12i3.1530>
36. Nataliya Melnyk, Dar'ya Trachova, Olena Kolesnikova, Olena Demchuk, Natalia Golub. Accounting trends in the modern world//Independent Journal of Management & Production (2nd Special Edition ISE, S&P).Vol 11, No 9 (2020). P.2403-2416 URL: <https://doi.org/10.14807/ijmp.v11i9.1430>
37. S. Rohoznyi, I. Parasii-Verhunencko, P. Kutsyk, O.Kolesnikova, S.Holovatska. Problem aspects of application by state enterprises of international standards of accounting and reporting in rental operations. Independent Journal of Management & Production, 2020, №12 (6): 540 – 559
URL: <https://doi.org/10.14807/ijmp.v12i6.1762>
38. I.Spilnyk, R. Brukhanskyi, N. Struk, O.Kolesnikova, L.Sokolenko. Digital accounting: innovative technologies cause a new paradigm. Independent Journal of Management & Production, 2022, №13 (3): P.215-224
URL: <https://doi.org/10.14807/ijmp.v13>

ДОДАТКИ

Додаток А.1

Класифікація основних засобів за функціональним призначенням і галузевому ознакою та використанням та належністю

Додаток Б.1

Приватне Акціонерне Товариство "МХП"

Звіт про фінансовий стан
станом на 31 грудня 2022 року

	Примітки	31-12-2022 тис. грн.	31-12-2021 тис. грн.
АКТИВИ			
Необоротні активи			
Нематеріальні активи	6.1	183 715	188 750
Основні засоби	6.2	14 364 711	11 326 405
Довгострокові фінансові інвестиції	6.3	2 275 843	2 248 375
Інші необоротні активи	6.4	356 805	329 861
		17 191 074	14 083 391
Оборотні активи			
Запаси	6.5	526 439	495 513
Торговельна дебіторська заборгованість	6.6	4 777 325	5 913 613
Дебіторська заборгованість за виданими авансами		2 292 139	1 261 270
Інша поточна дебіторська заборгованість	6.7	6 320 537	9 083 804
Інші оборотні активи	6.8	1 645 216	1 743 102
Поточні фінансові інвестиції		31	306 873
Грошові кошти та їх еквіваленти	6.9	1 358 112	1 554 503
		16 919 799	20 358 678
Активи разом		34 110 873	34 452 069
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ ТА ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал		786 928	786 928
Додатковий капітал		508	508
Фонд перецінки основних засобів		8 738 997	5 708 542
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)		-15 619 485	-16 189 165
Власний капітал разом		-6 093 052	-9 693 187
Довгострокові зобов'язання			
Довгострокові кредити банків	6.10	318 476	329 692
Інші довгострокові зобов'язання	6.10	3 818 445	6 868 397
		4 136 921	9 198 089
Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	6.10	1 314 918	-
Векселі видані		-	-
Кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями		1 959 732	9 535 634
Торговельна кредиторська заборгованість	6.12	1 695 313	1 646 557
Кредиторська заборгованість за одержаними авансами		10 991 202	11 429 747
Інші поточні зобов'язання	6.13	20 105 839	12 335 229
		38 087 004	34 947 167
Зобов'язання разом		40 203 925	44 145 256
Власний капітал та зобов'язання разом		34 110 873	34 452 069
ПІБ		Кріпер С.О.	

Приватне Акціонерне Товариство "МХП"

Звіт про рух грошових коштів
за рік, що закінчився 31 грудня 2022 року

	2022 р. <i>тис. грн.</i>	2021 р. <i>тис. грн.</i>
Рух коштів у результаті операційної діяльності		
Надходження від реалізації (товарів, робіт, послуг)	47 370 013	44 758 287
Повернення податків і зборів	2 529 212	2 324 914
Надходження авансів від покупців і замовників	10 991 202	11 429 747
Надходження від повернення авансів	216 217	95 720
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	51 592	49 537
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	45 405	108 662
Надходження від страхових премій	22 721	18 026
Інші надходження	57 085 375	41 528 249
Витрачання на оплату: Товарів (робіт, послуг)	-47 553 419	-47 403 723
Праці	-1 856 041	-1 532 739
Відрахувань на соціальні заходи	-387 801	-302 777
Зобов'язань з податків і зборів	-490 696	-431 801
Витрачання на оплату авансів	-2 292 139	-1 261 270
Витрачання на оплату повернення авансів	-5 454 861	-394 109
Витрачання на оплату цільових внесків	-27 964	
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	-46 971	-40 751
Інші витрачання	-61 257 577	-46 284 969
Чистий рух коштів від операційної діяльності	-1 054 732	2 661 003
Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності		
Надходження від реалізації фінансових інвестицій	3 292 529	1 925 040
Надходження від реалізації необоротних активів	48 103	32 692
Витрати на придбання фінансових інвестицій	-2 977 756	-2 124 744
Витрачання на придбання необоротних активів	-1 138 438	-1 196 135
Витрачання на надання позик		-
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	-775 562	-1 363 147
Рух коштів у результаті фінансової діяльності		
Надходження від Власного капіталу		-
Надходження від отриманих позик	1 524 217	2 727 432
Інші надходження	-	-
Витрачання на викуп власних акцій	-	-
Витрачання на погашення позик	-127 664	-3 009 630
Витрачання на сплату дивідендів		-
Витрачання на сплату відсотків	-53 540	-1 477 498
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди		-3 138
Інші платежі	-4 334	-6 688
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	1 338 679	-1 769 522
Чистий рух грошових коштів за звітний період	-491 615	-471 666
Залишок коштів на початок періоду	1 554 503	2 091 999
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	295 224	-85 830
Залишок коштів на кінець періоду	1 358 112	1 554 503

П.Б.
Посада

Кригер С.О.
Головний бухгалтер

Додаток Б.3

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «МХП»	Дата (рік, місяць, день)	31 грудня 2023	КОДИ			
Територія	КИЇВСЬКА	за ФОРМОЮ	1	ДЛЯ ДОКУМЕНТУВАННЯ			
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КАСОМ	1	UA32120090010020161			
Вид економічної діяльності	Оптова торгівля м'ясом і м'ясними продуктами	за КОПФГ		230			
Середня кількість працівників	2 5 825	за КВЕД		46.32			
Адреса, телефон	ЕЛЕВАТОРНА, буд. 1, м. МИРОНІВКА, КИЇВСЬКА обл., 08800						
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)							
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):							
за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку							
за міжнародними стандартами фінансової звітності							
<table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px; text-align: center;">v</td> </tr> </table>							v
	v						

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на **31 грудня 2023** р.

Форма №1 Код за ДКУД **1801001**

А К Т И В	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	183 715	183 945
первісна вартість	1001	491 299	613 653
накопичена амортизація	1002	307 584	429 708
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1 253 725	1 411 872
Основні засоби	1010	13 110 986	12 523 352
первісна вартість	1011	13 290 269	13 921 872
знос	1012	179 283	1 398 520
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	2 275 843	6 294 734
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	130 768	235 853
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	236 037	293 052
Усього за розділом I	1095	17 191 074	20 942 808
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	526 439	1 324 689
виробничі запаси	1101	191 624	287 751
незавершене виробництво	1102	6 050	6 033
готова продукція	1103	9 970	8 506
товари	1104	318 795	1 022 399
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестраховування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	4 777 325	12 993 479
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	2 292 139	2 634 070
з бюджетом	1135	1 442 400	488 388
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	4 878 137	4 684 846
Поточні фінансові інвестиції	1160	31	288 171
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 358 112	3 577 420
готівка	1166	26	5
рахунки в банках	1167	1 071 978	1 243 328
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-
резервах незароблених премій	1183	-	-

Продовження додатку Б.3

інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	1 645 216	2 069 946
Усього за розділом II	1195	16 919 799	28 061 009
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	34 110 873	49 003 817

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	786 928	786 928
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	8 738 997	7 794 312
Додатковий капітал	1410	508	508
емісійний дохід	1411	-	-
накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(15 619 485)	(14 813 014)
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Видучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	(6 093 052)	(6 231 266)
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	318 476	982 369
Інші довгострокові зобов'язання	1515	3 818 445	262 903
Довгострокові забезпечення	1520	-	189 200
довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	189 200
Цільове фінансування	1525	-	-
благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	4 136 921	1 434 472
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	1 314 918	894 789
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	1 959 732	4 761 582
товари, роботи, послуги	1615	1 695 313	1 679 525
розрахунками з бюджетом	1620	16 313	27 914
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	38 802	56 905
розрахунками з оплати праці	1630	71 265	107 788
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	10 991 202	15 643 650
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	337	337
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	168 462	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	19 810 660	30 628 121
Усього за розділом III	1695	36 067 004	53 800 611
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	34 110 873	49 003 817

Керівник

ЕП Косюк Юрій
Анатолійович

Косюк Юрій Анатолійович

Головний бухгалтер

ЕП Крігер Сергій
Олексійович

Крігер Сергій Олексійович

1 Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад.

2 Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Підприємство **ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «МХП»** (найменування) Дата (рік, місяць, день) _____ за ЄДР _____ КОДИ _____

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за Рік 2023 р. Форма № 2 Код за ДКУД **1801003**

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО
25412361

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	52 177 165	46 726 159
<i>Чисті зароблені страхові премії</i>	2010	-	-
<i>премії підписані, валова сума</i>	2011	-	-
<i>премії, передані у перестраховування</i>	2012	-	-
<i>зміна резерву незароблених премій, валова сума</i>	2013	-	-
<i>зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій</i>	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(41 632 957)	(37 467 459)
<i>Чисті понесені збитки за страховими виплатами</i>	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	10 544 208	9 258 700
збиток	2095	(-)	(-)
<i>Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань</i>	2105	-	-
<i>Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів</i>	2110	-	-
<i>зміна інших страхових резервів, валова сума</i>	2111	-	-
<i>зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах</i>	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	417 600	535 635
<i>у тому числі:</i>	2121	-	-
<i>дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2122	-	-
<i>дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування</i>	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(4 493 502)	(3 379 091)
Витрати на збут	2150	(6 247 140)	(4 871 306)
Інші операційні витрати	2180	(305 807)	(1 386 779)
<i>у тому числі:</i>	2181	-	-
<i>витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	-	157 159
збиток	2195	(84 641)	(-)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	200 789	75 569
Інші доходи	2240	1 057 035	3 686 668
<i>у тому числі:</i>	2241	-	-
<i>дохід від благодійної допомоги</i>			
Фінансові витрати	2250	(455 861)	(361 594)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(841 444)	(3 565 087)
<i>Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті</i>	2275	-	-

Додаток Б.5

Підприємство **ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «МХП»**
(найменування)

Дата (рік, місяць, число) 2024 | 01 | 01
за ЄДРПОУ - 25412361

КОДИ		
2024	01	01
-	-	25412361

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)
за **Рік 2023** р.

Форма №3 Код за ДКУД 1801004

Стаття	Код	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	42 552 286	47 370 013
Повернення податків і зборів	3005	14 051	2 529 212
у тому числі податку на додану вартість	3006	13 107	2 529 195
Цільового фінансування	3010	21 299	-
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	-	-
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	15 643 650	10 991 202
Надходження від повернення авансів	3020	1 338 772	216 217
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	140 506	51 592
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	56 517	46 405
Надходження від операційної оренди	3040	-	-
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	-	-
Надходження від страхових премій	3050	15 600	22 721
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	-	-
Інші надходження	3095	70 968 298	57 085 375
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	(54 104 696)	(47 553 419)
Праці	3105	(2 616 187)	(1 856 041)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(523 587)	(387 801)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(706 433)	(490 696)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(17 622)	(-)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(-)	(-)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(688 811)	(490 696)
Витрачання на оплату авансів	3135	(2 634 070)	(2 292 139)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(5 126 935)	(5 454 861)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(63 225)	(27 964)
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	(62 755)	(46 971)
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	(-)	(-)
Інші витрачання	3190	(59 583 890)	(61 257 577)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	5 329 201	-1 054 732
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій	3200	738 210	3 292 529
необоротних активів	3205	344 604	48 103
Надходження від отриманих:			
відсотків	3215	1 182	-
дивідендів	3220	-	-
Надходження від деривативів	3225	-	-
Надходження від погашення позик	3230	-	-
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	-	-
Інші надходження	3250	-	-

Продовження додатку Б.5

Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	(1 016 156)	(2 977 756)
необоротних активів	3260	(1 775 542)	(1 138 438)
Виплати за деривативами	3270	(-)	(-)
Витрачання на надання позик	3275	(-)	(-)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	(-)	(-)
Інші платежі	3290	(-)	(-)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-1 707 702	-775 562
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від: Власного капіталу	3300	-	-
Отримання позик	3305	1 859 243	1 524 217
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	-	-
Інші надходження	3340	-	-
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345	(-)	(-)
Погашення позик	3350	3 185 389	127 664
Сплату дивідендів	3355	(-)	(-)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(193 132)	(53 540)
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	(-)	(-)
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	(-)	(-)
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	(-)	(-)
Інші платежі	3390	(36 851)	(4 334)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-1 556 129	1 338 679
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	2 065 370	-491 615
Залишок коштів на початок року	3405	1 358 112	1 554 503
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	153 938	295 224
Залишок коштів на кінець року	3415	3 577 420	1 358 112

Керівник

ЕП Косюк Юрій
Анатолійович

Косюк Юрій Анатолійович

Головний бухгалтер

ЕП Крігер Сергій
Олексійович

Крігер Сергій Олексійович

Додаток Б.6

Акт переоцінки основних засобів

									Номер документа	Дата складання	
									258	09.05.2024	
№ з/п	Назва об'єкта	Інвентарний (номенклатурний) номер	Первісна (переоцінена) вартість	Знос	Справедлива вартість	Індекс переоцінки	Переоцінена вартість	Знос після переоцінки	Зміна у вартості об'єкта (+;-)	Зміна у сумі зносу об'єкта	Ліквідацій на вартість
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	Автомобіль KIA	15007921	10500	58800	6200	1.694	110110	99607	+99610	+40807	
Всього			10500		6200		110110				

Голова комісії

_____ (посада)

_____ (підпис)

_____ (ініціали та прізвище)

Члени комісії:

_____ (посада)

_____ (підпис)

_____ (ініціали та прізвище)

_____ (посада)

_____ (підпис)

_____ (ініціали та прізвище)

_____ (посада)

_____ (підпис)

_____ (ініціали та прізвище)

_____ (посада)

_____ (підпис)

_____ (ініціали та прізвище)

Додаток В.1

Оцінка фінансово-майнового стану ПрАТ «МХП»

№	Показники	Формула розрахунку показника фінансового стану	2022	2023	Орієнтовне позитивне значення показника
1. Аналіз ліквідності товариства					
1	Коефіцієнт покриття	Розділ II активу балансу (рядок 1195) / розділ III пасиву балансу (рядок 1695)	14,2	18,7	> 1
2	Коефіцієнт швидкої ліквідності	Розділ II активу балансу (р.1195 - р.1100) / розділ III пасиву балансу р.1695	1,3	4,7	
3	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Розділ II активу балансу (р.1160 + р.1165) / розділ III пасиву балансу р.1695	0,6	1,8	0,25 – 0,5
4	Чистий оборотний капітал (тис.грн.)	Розділ II активу балансу р.1195 – розділ III пасиву балансу р.1695	(1914 7205)	(25739 602)	
2. Аналіз платоспроможності (фінансової стійкості) товариства					
1	Коефіцієнт платоспроможності (автономії)	Розділ I пасиву балансу р. 1495 / усього по пасиву балансу р. 1900	0,7	0,9	> 0,5
2	Коефіцієнт фінансування	Пасив балансу (р.1595 + р.1695 + р.1700 + р.1800) / розділ I пасиву балансу р.1495	0,02	0,05	0,5 - 1
3	Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	(розділ II активу балансу р.1195 – розділ III пасиву балансу р.1695) / розділ III пасиву балансу р.1695	8,7	5,3	> 0,1
4	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	(розділ II активу балансу р.1195 – розділ III пасиву балансу р.1695) / розділ I пасиву балансу р.1495	0,5	0,3	> 0
5	Коефіцієнт оборотності активів	форма 2 р. 2000 / ((баланс р. 1300 гр. 3 + р. 1300 гр. 4) / 2)	0,7	0,1	збільшення
6	Коефіцієнт рентабельності активів	форма 2 р. 2350 або 2355 / ((баланс р. 1300 гр. 3 + р. 1300 гр. 4) / 2)	0,02	0,04	>0 збільшення
7	Коефіцієнт рентабельності продукції	форма 2 (р. 2190 або р. 2195 + р. 2180 – р. 2120) / форма 2 (р. 2050 + р. 2130 + р. 2150)	0,6	2,1	>0 збільшення
8	Коефіцієнт рентабельності діяльності	форма 2 р. 2350 або 2355 / форма 2 р. 2000	0,07	0,09	>0 збільшення